

Wendingen in ons werken

Beleidsplan 2025 – 2028

stimuleringsfonds creatieve industrie

Workshop op de Dutch Design Week 2023 door STORE,
in het kader van de Open Oproep Research, Act & Reflect
Foto: Clara Gus

Directeur-bestuurder Syb Groeneveld tijdens de nieuwjaarsborrel 2024, in samenwerking met Nieuwe Instituut
Foto: Brandon Gravenberch

Inhoud

1. Wendingen in ons werken	2	4. Programmahuis 2025–2028	30
1.1 Wat we doen	2	4.1 Talentontwikkeling	30
1.2 Uitvoeringscapaciteit	3	4.1.1 Kennismaken	30
		4.1.2 Opkomen en bekwamen	30
		4.1.3 Floreren	31
2. Positionering Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	10	4.2 Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp	31
2.1 Doelstellingen	10	4.3 Programma Internationalisering Ontwerpsector	31
2.2 Kwadrantenmodel	11	4.4 Vrij programmahuis	32
2.3 Werken aan impact	11	4.5 Werk aan Uitvoering	32
2.4 Verdeling tussen de disciplines en het interdisciplinaire werken	12		
2.5 Samenwerkingsverbanden Stimuleringsfonds	12	5. Organisatie	36
2.5.1 Rijkscultuurfondsen	12	5.1 Personeelsbeleid	36
2.5.2 Samenwerking met de regio	16	5.2 Kwaliteitszorg	36
2.5.3 Samenwerking met CLICKNL	16	5.2.1 Toegankelijkheid regelingen en verlichting procedures	36
2.5.4 Samenwerking met wetenschap en kennisinstellingen	16	5.2.2 Evaluaties en monitoring	37
2.5.5 Wisselwerking met Nieuwe Instituut	16	5.2.3 Bezwaar	37
2.5.6 Samenwerking vormgeving	17	5.2.4 Meldprocedures	37
2.5.7 Samenwerking architectuur	17	5.2.5 Jaarverslag en jaarrekening	37
2.5.8 Samenwerking digitale cultuur	17	5.3 Organisatie bestuur en toezicht	37
2.5.9 Samenwerking binnen internationaal cultuurbeleid	17	5.4 Beleid met betrekking tot codes in de cultuursector	37
2.6 Uitkomsten visitatierapport 2023	17	5.4.1 Governance Code Cultuur	37
		5.4.2 Code Diversiteit en Inclusie	38
3. Subsidiehuis 2025–2028	22	5.4.3 Fair Practice Code	38
3.1 Regelingen Vormgeving, Architectuur en Digitale cultuur	22	5.5 Financieel beleid	38
3.1.1 Regeling Vormgeving	22	5.6 Strategische communicatie	39
3.1.2 Regeling Architectuur	22	5.7 Transparantie en toegankelijkheid	40
3.1.3 Regeling Digitale cultuur	23		
3.1.4 Immerge\Interact	24	6. Begroting	42
3.1.5 Regeling Experiment	23	6.1 Meerjarenbegroting	44
3.1.6 Vooruitblik regelingen 2025–2028	23		
3.2 Bouwen aan een robuust ecosysteem voor de creatieve industrie	24	Afkortingen	49
3.2.1 Regeling Vierjarige instellingssubsidie creatieve industrie 2025–2028	24	Bijlage #1: Samenwerking rijkscultuurfondsen	50
3.2.2 Regeling 1- en 2-jarig activiteitenprogramma	24		
3.2.3 Regeling Festivals en publiekspresentaties creatieve industrie	24		

1. Wendingen in ons werken

Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie is het rijkscultuurfonds voor vormgeving, architectuur en digitale cultuur. Het is onze missie om de rijke Nederlandse ontwerptraditie vanuit het culturele perspectief voort te zetten en te vernieuwen. Dat doen we door het proces van experimenteren, onderzoeken en maken te stimuleren en goed opdrachtgeverschap te bevorderen. Het fonds geeft ruimte aan ontwerp, onderzoek, analyse, reflectie en debat en ondersteunt ontwerpers, makers en instellingen zowel financieel als inhoudelijk. Ook stimuleert het fonds grensverkenningen voor interdisciplinaire samenwerking met andere culturele sectoren, maatschappelijke organisaties, technologie en wetenschap.

In de afgelopen vier jaar heeft de ontwikkeling van de creatieve industrie¹ op cultureel-maatschappelijk en op sociaaleconomisch niveau doorgezet. De *Monitor Creatieve Industrie 2023* laat zien dat het aantal banen in de sector de afgelopen tien jaar gemiddeld met 2,7% per jaar toenam. Het aandeel creatieve professionals in Nederland is gegroeid tot 390.000 banen in 2023; dat zijn er 90.000 meer dan tien jaar geleden.² Opvallend detail uit de monitor is dat het gezamenlijk aandeel van de Top-15 steden in de groei van de creatieve industrie kleiner is geworden, en het belang van de regio navenant is toegenomen. Dit is positief en verdient verder onderzoek, zeker omdat de creatieve industrie product- en procesinnovaties in de rest van de economie bevordert door spill-over- en multipliereffecten.³

Ontwerpers en creatieven, van architect tot gamemaker, worden steeds vaker betrokken bij projecten en strategietrajecten waarin maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, bedrijfsleven en overheid samen optrekken en ontwerpkracht wordt ingezet om tot nieuwe perspectieven te komen binnen grote maatschappelijke opgaven. Binnen dit (inter)nationale krachtenveld bekleedt het Stimuleringsfonds sinds 2012 een centrale rol. Een belangrijk deel van de sector bestaat uit creatieve zakelijke dienstverlening voor uiteenlopende opdrachtgevers. Het Stimuleringsfonds bedient de groeiende sector vanuit de individuele maker en het culturele perspectief. Dat doet het fonds met een budget van ongeveer € 25 miljoen per jaar, waarmee jaarlijks uit alle delen van het land zo'n 700 projecten worden ondersteund uit ongeveer 2.500 aanvragen. Grofweg zijn die in de volgende categorieën onder te verdelen:

1. Programma's van 100 kleine tot grote culturele creatieve organisaties die bijdragen aan een gezond en innovatief ontwerpecosysteem, dat opgeteld het veld zichtbaar en toegankelijk maakt voor de samenleving.
2. Meer dan 400 veelal interdisciplinaire projecten binnen vormgeving, architectuur en digitale cultuur die de disciplines artistiek en maatschappelijk ontwikkelen, vaak via ontwerpend onderzoek en experiment.
3. Werkbeurzen van 50 jonge talenten die gedurende een jaar hun eigen professionele praktijk ontwikkelen.
4. Zo'n 150 internationale projecten die de Nederlandse⁴ ontwerppraktijk in het buitenland zichtbaar maken en nieuwe netwerken en samenwerkingen aanboren.

Bovenstaande betekent dat we in onze regelingen ruimte creëren om te onderzoeken en te experimenteren. Om de grenzen van het vakgebied te verkennen en te verleggen binnen nieuwe samenwerkingsvormen.

1.1 Wat we doen

Het Stimuleringsfonds werkt met een subsidiehuis en een programmahuis. Het subsidiehuis omvat regelingen voor de disciplines vormgeving, architectuur en digitale cultuur, interdisciplinaire regelingen voor experiment en ontwikkeling en een aantal regelingen om het ecosysteem van de ontwerpsector zo optimaal mogelijk te bedienen. In de periode 2025–2028 kent het fonds tien regelingen, die in het derde hoofdstuk worden beschreven. Deze regelingen worden voor elke beleidsperiode opgesteld en aangescherpt en zorgen voor continuïteit in het aanbod van ondersteuningsmogelijkheden. In de regel is het fonds binnen het subsidiehuis faciliterend en volgend aan de vraag van het werkveld.

Binnen het programmahuis werkt het fonds in opdracht van verschillende ministeries samen met het veld aan het opzetten van een agenda voor onder meer het onderwerp ruimtelijk ontwerp, waarbinnen thematische open oproepen worden uitgewerkt. Het fonds kan daarbij een verbindende rol hebben, en bijvoorbeeld namens een aantal partijen binnen een vastgelegde samenwerking aanspreekpunt en penvoerder zijn. Het fonds kan ook een stimulerende rol binnen een (tijdelijke) subsidieregeling hebben en/of een strategische en agenderende rol spelen in bijvoorbeeld het opbouwen van een netwerk rond een specifiek thema of het organiseren van kennisdisseminatie. De vijf programma's voor de periode 2025–2028 zijn uitgewerkt in hoofdstuk vier.

1.2 Uitvoeringscapaciteit

De afgelopen vier jaar heeft het fonds zo'n 9.000 aanvragen behandeld, waarvan ongeveer een derde is ondersteund. Het aantal ontvangen aanvragen steeg van ruim 1.700 in 2019 tot bijna 2.450 in 2023. Een toename van meer dan 40%. Samen creëren de ondersteunde projecten een vruchtbare voedingsbodemp voor de groei van de hele sector en daarmee de samenleving. Als fonds proberen we die opbrengsten inzichtelijk te maken en de maatschappelijke waarde en impact voor het voetlicht te brengen.

In dit beleidsplan laten we zien wat we doen, waar we mee doorgaan én wat we gaan veranderen om de kracht van ontwerp een nog centralere plek te geven in onze samenleving. Nederland heeft daarvoor overigens een prima uitgangspositie met een indrukwekkende geschiedenis op het gebied van interdisciplinair ontwerp.

Ruim een eeuw geleden werd het eerste nummer van maandblad *Wendingen*⁵ uitgegeven. Gestart vanuit de architectuur was het blad ook de avant-gardistische spreekbuis voor de beeldende kunst en toegepast ontwerp. Elk nummer had een eigen thema en cover. Of het nu Dudoks gemeentehuis van Hilversum was, of het Vlaams Volkstoneel, met een keur aan ontwerpers en kunstenaars werd het thema interdisciplinair uitgediept. Honderd jaar later zien we nog steeds dat makers binnen de disciplines vormgeving, architectuur en digitale cultuur zich niet houden aan rigide disciplinaire scheidingen, maar juist de samenwerking en inspiratie opzoeken buiten de eigen grenzen. Die benadering zorgt voor inspiratie, relevante nieuwe inzichten en draagt bij aan de ontwikkeling van het vakgebied.

De titel van het beleidsplan 2025–2028 *Wendingen in ons werken* is een ode aan die zienswijze, maar is ook gekozen om recht te doen aan de veranderingen die de sector na enkele, zo bepalende covidjaren nodig heeft. Er is sinds de start van de pandemie in maart 2020 veel veranderd in ons doen en laten. Dit beleidsplan zet de consequenties uiteen voor bijvoorbeeld productie, participatie en spreiding binnen de ontwerpende disciplines, en laat zien dat er keuzes moeten worden gemaakt in welk type aanvraag bij het fonds terecht kan.

Het fonds heeft voor het opstellen van dit plan met veel vertegenwoordigers uit de sector gesproken over wat een afgevoegen, doeltreffend en fair instrumentarium is dat het fonds kan hanteren. De toepassing van de codes voor fair practice, governance en diversiteit en inclusie moet daarbij overigens voor elke aanvrager een vanzelfsprekendheid zijn, waarop het fonds zal toezien. We focussen binnen dit beleidsplan op vier belangrijke wendingen in ons werken, deze lichten we uit op pagina 6 en 7.

¹ De Europese Commissie definiëerde de creatieve industrie in 2010 als: "Creative industries" are those industries which use culture as an input and have a cultural dimension, although their outputs are mainly functional. They include architecture and design, which integrate creative elements into wider processes, as well as subsectors such as graphic design, fashion design or advertising", eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0183&from=BG.

² Zie: mediaperspectives.nl/app/uploads/2024/01/Monitor-2023-DIG.pdf

³ Dialogic, Onderzoek naar multipliereffecten en pay-off effecten in de culturele en creatieve sector, mei 2023.

⁴ Onder Nederland verstaan we het gehele Koninkrijk, zowel het Europese als het Caribische deel.

⁵ Zie: nl.wikipedia.org/wiki/Wendingen

Foto's: Hamneke Wetzler

MAISON the FAUX Mode als dans

De creatieve industrie is dynamisch en omvat veel disciplines. Van stedenbouw, tot sieraadontwerp, social design en creative coding; het veld is breed en wordt steeds breder. En daar speelt het Stimuleringsfonds op in. Niet alleen binnen, maar ook tussen de disciplines gebeurt veel, want ontwerpers laten zich vaak niet beperken tot dat waartoe ze zijn opgeleid. In reactie op technologische of maatschappelijke ontwikkelingen of vanuit artistiek oogpunt zoeken ze disciplinaire grenzen, rekken deze op of steken ze over. Op een ander niveau ontstaan interdisciplinaire samenwerkingen met culturele werkvelden buiten de creatieve industrie, zoals muziek, dans en film.

MAISON the FAUX werd in 2013 opgericht als modestudio, maar verlegde de aandacht naar grootschalige projecten en performances waarin een synergie wordt gezocht tussen verschillende disciplines. In reactie op de in een crisis verkerende mode-industrie worden nieuwe vormen van mode verkend, en actuele thema's in een nieuw licht bekeken. In hun laatste installatie, *TIMELESSTIME*, worden disciplinaire grenzen tussen ontwerp, mode, sound design, performance, digitale en beeldende kunst opgerekt. De totaalbeleving waarin dit resulteert, was te zien in MU Hybrid Art House. Dansers dansen met hun levenloze evenbeeld door verschillende landschappen. Terwijl het publiek zich door de installatie beweegt, wordt het aan het denken gezet over tijdbeleving en vergankelijkheid. Maakt fysieke aftakeling ons alleen maar kwetsbaar en bang voor de dood of is het de drijfveer om te creëren, filosoferen, geloven of te vernietigen...?

maisonthefaux.com

Wending #1: Nieuw narratief voor maatschappelijke impact

In de afgelopen jaren heeft het Stimuleringsfonds een langetermijnvisie ontwikkeld om de betekenis van ontwerpkracht binnen een veranderende samenleving beter zichtbaar te maken. We onderzoeken over de volle breedte van het werkveld wat de impact van onze activiteiten is. Dit leidt tot inzichten op basis waarvan betere keuzes kunnen worden gemaakt over ons in te zetten instrumentarium, budgetten en samenwerkingen binnen en buiten de creatieve industrie.

ambitie voor de komende jaren

De komende jaren intensiveren we het werken met de impactmethodiek en het kwadrantenmodel waarbinnen we budget verbinden aan doelstellingen, regelingen, doelgroepen en resultaat. Zowel online als offline expliciteren we de toegevoegde waarde van onze activiteiten voor de samenleving. Door waardevolle kennis actief te delen, kan deze ook door anderen worden gebruikt.

In hoofdstuk twee wordt toegelicht hoe we dat de komende jaren met een nieuw narratief nog explicieter gaan doen.

Wending #2: Verlichting en vertrouwen

Het aantal aanvragen is tijdens de covidpandemie fors gestegen. Het is positief dat aanvragers het fonds steeds beter weten te vinden, maar met gelijkblijvend budget moeten scherpe keuzes worden gemaakt. Onze regelingen moeten openstaan voor zoveel mogelijk projectvormen en voor makers met verschillende achtergronden en perspectieven. Tegelijkertijd moet voor elke regeling duidelijk afgebakend zijn op wat voor projecten deze is gericht. Dit vraagt om maatwerk en om een heldere communicatiestrategie. Ook is het belangrijk om naar de randen van de disciplines te blijven zoeken. Over het algemeen vindt hier de innovatie plaats.

ambitie voor de komende jaren

In het organiseren van het proces van subsidieverlening in 2025–2028 zal veel aandacht uitgaan naar verschillende vormen van subsidiëring en beoordeling. Daarbij staan verlichting, doelmatigheid en vertrouwen centraal. De inspanningen van zowel de aanvragers als de adviseurs en de medewerkers moeten proportioneel zijn en in verhouding staan tot de omvang van de gevraagde subsidie.

In de periode 2025–2028 zetten we bij gelijkblijvend budget in op maximaal 2.250 aanvragen per jaar om de werkdruk beheersbaar te houden en een acceptabel toekenningspercentage binnen de regelingen te handhaven. We introduceren drempelnormen, zodat aanvragers weten bij welke regeling ze wel of niet terechtkunnen. Tegelijkertijd behandelen we de aanvragers vanuit een groter creatief vertrouwen en geven we ze ruimte voor experiment. De gehele subsidieprocedure wordt verlicht voor projecten met een omvang tot € 25.000. Ook kijken we kritisch naar onze eigen interne organisatie en procedures, om de transactiekosten bij een gelijkblijvend aantal aanvragen beheersbaar en beperkt te houden.

Het derde hoofdstuk zet uiteen hoe we binnen het subsidiehuis richting geven aan verlichting en vertrouwen.

Wending #3: Accelereren in een dynamisch veld

De culturele en creatieve sector moet de komende jaren vanuit eigen kracht alert blijven reageren op maatschappelijke en economische wendingen. Niet voor niets wordt ontwerpkracht steeds vaker strategisch ingezet bij het creëren van nieuwe perspectieven op maatschappelijke opgaven. Met het programma voor de Publieke Ontwerppraktijk (PONT) wordt hier de komende jaren veel onderzoek naar gedaan op basis van praktijkvoorbeelden die onder andere met steun van het fonds tot stand komen. De creatieve sector wil in toenemende mate een bijdrage leveren aan maatschappelijke opgaven, en kan daarmee ook financiering uit andere beleidsdomeinen verwerven.

ambitie voor de komende jaren

We starten binnen het programmahuis met enkele (onderzoeks)activiteiten die voeding en richting geven aan alles wat we doen op het gebied van circulair ontwerp, Artificial Intelligence, datasystemen en maatschappelijke transities.

Circulair ontwerp: Het fonds wil een voorbeeldfunctie vervullen in de culturele en creatieve sector op het gebied van circulair ontwerp. In 2024 wordt een onderzoek uitgevoerd dat de mogelijkheden van circulair ontwerp in kaart brengt. Ook worden er open oproepen binnen dit thema uitgezet.

Artificial Intelligence en datasystemen: Het fonds benoemt in 2024 enkele AI-experts in de verschillende commissies en vormt met de inmiddels ongeveer vijftig projecten die we op AI-gebied ondersteunen een lerend netwerk. Ook worden de eerste stappen gezet om de toepassing van AI binnen onze dienstverlening handen en voeten te geven. De switch van informatiemanagement (waarbinnen je weet waarom je informatie wilt verzamelen) naar datamanagement (waar soms onverwachte uitkomsten uit je data rollen) speelt hierbinnen een belangrijke rol.

Maatschappelijke transities: Thema's als energietransitie, talentontwikkeling, diversiteit en inclusie, educatie, participatie en bestaanszekerheid moeten regionaal, nationaal en internationaal worden benaderd. Het fonds zet vol in op het betrekken van de regio bij de ontwerpsector. Vanaf 2024 vormen regionale scouts een landelijk lerend netwerk binnen de ontwerpsector. Zij brengen vraag en aanbod gericht bij elkaar.

Bovenstaande activiteiten worden in het vierde hoofdstuk toegelicht.

Wending #4: Werken aan ontwerp met serious fun

Het Stimuleringsfonds zet de maker en de creatieve industrie centraal. Werken bij het fonds betekent dan ook dat we dienstbaar, integer en betrouwbaar zijn ten aanzien van de creatieve sector. We doen dat vanuit onze kernwaarden: vooruitstrevend, verbindend en inclusief. Het fonds wil geen subsidiefabriek zijn, maar dicht bij de samenleving en ontwerppraktijk blijven staan.

ambitie voor de komende jaren

We creëren meer ruimte voor activiteiten waarmee we samen met onze aanvragers zichtbaar maken wat ons werk oplevert en dat we interdisciplinair werken aan ontwerp met impact. Dat moet leiden tot een nog grotere wisselwerking en nog meer begrip tussen het fonds, het veld en de samenleving. Zo combineren we de serieuze kant van ons fondswerk met open interactieve activiteiten waar kennis en ervaringen met *serious fun* worden gedeeld.

In het vijfde hoofdstuk wordt uiteengezet welke organisatie bij dat plaatje past.

Het Stimuleringsfonds kijkt ernaar uit om in de periode 2025–2028 samen met alle partners verder te werken aan een sterkere, veerkrachtigere en innovatievere ontwerpsector. In dit beleidsplan gaan we daarom uitvoerig in op de genoemde tendensen en wensen. We kijken terug op wat het fonds de afgelopen jaren met de diverse regelingen heeft opgebouwd en welke activiteiten worden gecontinueerd en toegevoegd. We sluiten het beleidsplan, hoe kan het ook anders, af met de Meerjarenbegroting voor de jaren 2025–2028. Het beleidsplan is geïllustreerd met een aantal van de vele projecten die het fonds ondersteunde en die in de afgelopen jaren tot bijzondere resultaten hebben geleid.

Foto's: Pim Top

STORE Ontwerpskills opdoen buiten school

Meerstemmigheid en toegankelijkheid zijn voorwaarden voor een gezonde creatieve sector. Om daaraan bij te dragen ondersteunt het Stimuleringsfonds via de open oproepen *Platforms voor ontwerpend leren* (grassroots) initiatieven die praktische skills en ontwerpstrategieën bij jong talent stimuleren en hen wegwijs maken in de Nederlandse maak- en ontwerpcultuur. Deze platforms bereiken nieuwe, potentiële makers met uiteenlopende culturele en sociaaleconomische achtergronden en zorgen voor doorstroom naar het professionele ontwerpveld.

Een voorbeeld is het Rotterdamse STORE, dat jongeren tussen de veertien en twintig jaar een plek biedt om zich onder begeleiding van professionele ontwerpers creatief te ontwikkelen en enthousiast te raken voor het ontwerpvak. De jongeren doen maakvaardigheden op, breiden hun netwerk uit, leren ondernemen en bouwen een portfolio op. De activiteiten vinden plaats in de werkplaats én winkel van STORE, waar het gemaakte werk wordt tentoongesteld en verkocht. STORE organiseert onder andere design clubs, summer schools en publieke evenementen. Dat het programma succesvol is, blijkt uit de portfoliosessies die STORE organiseerde voor tien design club-deelnemers. Na de sessies besloten ze toelating te doen voor een creatieve studie. Inmiddels zijn ze allemaal aangenomen bij verschillende opleidingen van onder andere de Design Academy Eindhoven, St. Joost School of Art & Design en de Technische Universiteit Delft.

storeprojects.org

2. Positionering Stimuleringsfonds Creatieve Industrie

Het grootste deel van het budget van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie komt uit de cultuurbegroting van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Ook heeft het fonds een opdracht van de ministeries van Buitenlandse Zaken en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap binnen het internationaal cultuurbeleid en voert het fonds stimuleringsprogramma's uit binnen de Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp in opdracht van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Het fonds opereert daarmee binnen meerdere beleidscontexten.

Verskillende gebeurtenissen en beleidskeuzes in de afgelopen jaren zijn van invloed geweest op de werkcontext en daarmee totstandkoming van dit beleidsplan van het Stimuleringsfonds. De covidcrisis die in 2020 uitbrak en doorliep tot ver in 2022 heeft grote invloed gehad op de ontwikkeling van de culturele en creatieve sector. Dankzij diverse steunmaatregelen konden de aan het fonds verbonden instellingen overeind worden gehouden. Toch was de impact op de ontwerpsector groot. Dat komt met name doordat de creatieve industrie in verhouding extreem kleinschalig is en de compensatieregeling voor zzp'ers verhoudingsgewijs beperkt was.⁶

In de *Hoofdlijnenbrief cultuur 2022*⁷ kondigde staatssecretaris van Cultuur en Media Gunay Uslu aan dat het kabinet ook na de covidcrisis extra middelen aan de cultuursector beschikbaar zou stellen, gericht op 'herstel, vernieuwing en groei'. Voor de ontwerpsector betekende dit specifiek: aandacht voor betere beloning en voor innovatie en experiment. Onderwerpen die terugkomen in het *Beleidskader Stimuleringsfonds Creatieve Industrie 2025-2028*, dat op 8 september 2023 werd gepubliceerd.⁸ Dat beleidskader vormt de basis van dit beleidsplan, waarin ook de bevindingen van de visitatiecommissie zoveel mogelijk zijn verwerkt.⁹

Voor dit beleidsplan organiseerde het fonds bijeenkomsten met betrokken makers en adviseurs in Rotterdam en Utrecht, en werden er evaluaties van de verschillende subsidieregelingen gehouden. Er werd een stakeholderanalyse uitgevoerd, een klantenonderzoek gedaan en er werden gesprekken met het veld en met de adviescommissies gevoerd.

2.1 Doelstellingen

Op basis van het beleidskader heeft het Stimuleringsfonds voor de komende beleidsperiode zes doelstellingen gedefinieerd:

1. Bevorderen van (de ontwikkeling van) ontwerp kwaliteit.
2. Bevorderen van de inzet van ontwerpkracht bij maatschappelijke opgaven.
3. Bevorderen van een gezonde en vernieuwende ontwerpinfrastructuur.
4. Stimuleren van experiment, onderzoek, reflectie en debat.
5. Bevorderen van talentontwikkeling.
6. Versterken van de internationale samenwerking binnen de diverse ontwerpdisciplines.

Deze zes doelstellingen worden gekoppeld aan de activiteiten binnen het subsidiehuis en het programmahuis van het fonds. Het subsidiehuis en programmahuis bedienen de volle breedte van de ontwerpdisciplines en bieden gezamenlijk een rijk instrumentarium van:

- tien subsidieregelingen die elk verbonden zijn aan een of meer doelstellingen;
- zo'n vijftien open oproepen per jaar voor onder meer internationale manifestaties of voor specifieke actuele thema's;
- stimuleringsvouchers om op een laagdrempelige manier en met kleine bedragen experiment en samenwerking te bevorderen; en
- flankerende activiteiten, zoals de organisatie van bijeenkomsten en het verstrekken van opdrachten voor onderzoek binnen de creatieve industrie.

2.2 Kwadrantenmodel

Het fonds beschouwt het brede en dynamische werkveld binnen het cultuurgedreven deel van de creatieve industrie als een ecosysteem. Om dat te visualiseren, gebruiken we sinds beleidsperiode 2021–2024 een kwadrantenmodel (zie figuur 1). Hierbinnen lopen twee assen: 'vrij ontwerp – toegepast ontwerp' en 'onderzoek & experiment – presentatiegericht'. In elk van de vier kwadranten heeft het Stimuleringsfonds een andere rol en positionering. Voor een goed functionerend ontwerpecosysteem is het noodzakelijk dat in elk kwadrant relevante activiteiten plaatsvinden waarvoor het fonds specifiek beleid maakt of juist samenwerkt met andere partijen.

Het fonds gebruikt dit model om te bepalen welk instrumentarium we inzetten om onze doelstellingen en missie te verwezenlijken en welke budgetten daarbij horen. Sommige van onze doelstellingen zijn overkoepelend en passen in elk kwadrant van het model. Dan gaat het om het bevorderen van (de ontwikkeling van) ontwerp kwaliteit en het bevorderen van een gezonde en vernieuwende ontwerpinfrastructuur. Andere doelstellingen zijn meer voorbehouden aan een specifiek kwadrant. Het bevorderen van de inzet van ontwerpkracht bij maatschappelijke opgaven past bijvoorbeeld bij uitstek in het kwadrant linksonder. De bevordering van talentontwikkeling vindt voornamelijk plaats in het kwadrant linksboven, maar niet uitsluitend.

Figuur 1 laat verder zien welke investering het Stimuleringsfonds per jaar verwacht te doen in elk van de kwadranten, op basis van de regelingen en de programma's die in dit beleidsplan zijn uitgewerkt. Ondersteuning binnen de 'makersregelingen' voor vormgeving, architectuur, digitale cultuur en talentontwikkeling bevinden zich voornamelijk in het kwadrant linksboven (kwadrant 1), ondersteunde instellingen zitten veelal rechtsboven, projecten die voor ontwerp onderzoek worden ondersteund plaatsen we grotendeels linksonder,¹⁰ terwijl festivals en flankerende activiteiten vooral rechtsonder passen.

Ook past in elk kwadrant een andere financieringsmix. In 2022 verstrekke het fonds in totaal € 24,4 miljoen subsidie. Het aandeel van de subsidie in de totale kosten van de 930 ondersteunde projecten was 50,4%. Dat betekent dat 49,6% uit andere bronnen is gefinancierd. In het derde en vierde kwadrant ligt het cofinancieringspercentage meestal hoger dan in het eerste kwadrant omdat daar meerdere andere financieringspartners en/of publieksinkomsten zijn. In het eerste kwadrant is het fonds soms de enige financier.

2.3 Werken aan en met impact

We gebruiken het kwadrantenmodel ook om te onderzoeken wat de impact van onze activiteiten is. Per kwadrant is

beschreven wat het gewenste effect is, welke doelgroepen relevant zijn, wat in een aanvraag moet worden beschreven en hoe dit wordt beoordeeld, en welke methoden we kunnen inzetten om na te gaan of en hoe we gewenste effecten realiseren (zie figuur 1). Bij veel van onze activiteiten proberen we het onderzoeken van impact zoveel mogelijk te doen binnen onze bestaande werkprocessen. Denk aan de verantwoordingsprocedure en evaluaties met adviescommissies. Voor enkele activiteiten, met name binnen het programmahuis, is sprake van uitgebreid impactmanagement. Bij de start van deze activiteiten stellen we een verandertheorie op en maken de gewenste resultaten en effecten expliciet. In figuur 2 is de verandertheorie voor het Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp (2023) zichtbaar gemaakt.

We monitoren de resultaten van onze activiteiten. Tussentijds, bij afronding, en circa anderhalf jaar na afronding van de activiteiten bevragen we de mensen die worden ondersteund op die resultaten en effecten.

De intentie van al ons onderzoek naar impact is niet effect meten, maar inzicht verwerven om zo te leren, te verbeteren en beter te kunnen verantwoorden. Niet alleen richting onze opdrachtgevers en financiers (ministeries), maar juist ook richting onze aanvragers, ons werkveld/het ontwerpveld en stakeholders in andere sectoren. Het fonds communiceert daarom de resultaten van ondersteunde projecten voor specifieke doelgroepen. Dat kan bijvoorbeeld de vorm hebben van een informatieve podcast, video, inhoudelijke rapportage of bijeenkomst.

Onze inzichten over wat er binnen de verschillende kwadranten gebeurt, leiden op hun beurt weer tot beter geïnformeerde keuzes over ons in te zetten instrumentarium, budgetten en eventuele samenwerkingen. De visitatiecommissie concludeerde hierover: 'De commissie is onder de indruk van de professionele impactmethodiek van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. Deze maakt het overkoepelende narratief inzichtelijk en consistent voor interne en externe stakeholders. Ook biedt het kaders voor het systematisch verzamelen en analyseren van data.'¹¹

De komende jaren willen wij het werken met en denken in termen van impact nog explicieter maken voor de eigen organisatie en onze stakeholders. Explicieter omdat we (nog) meer gaan denken vanuit impact en effecten bij de activiteiten die we nu al ondernemen om sturingsinformatie te verzamelen, te duiden en te delen. Waardevolle informatie zullen we op een goede manier – en het goede moment – delen, zodat deze kennis ook door anderen kan worden gebruikt. En explicieter zodat wij onze stakeholders kunnen laten zien hoe we aan impact werken. De website van het Stimuleringsfonds heeft daarbij een platformfunctie.

⁶ De gemiddelde bedrijfsomvang in de creatieve industrie is 1,8 baan (ongeveer een derde van de gemiddelde bedrijfsomvang van vijf banen in Nederland) en telt een zeer groot aantal zzp'ers, 49% in 2020. https://mediaperspectives.nl/app/uploads/2024/01/Monitor_2023_DIG.pdf.

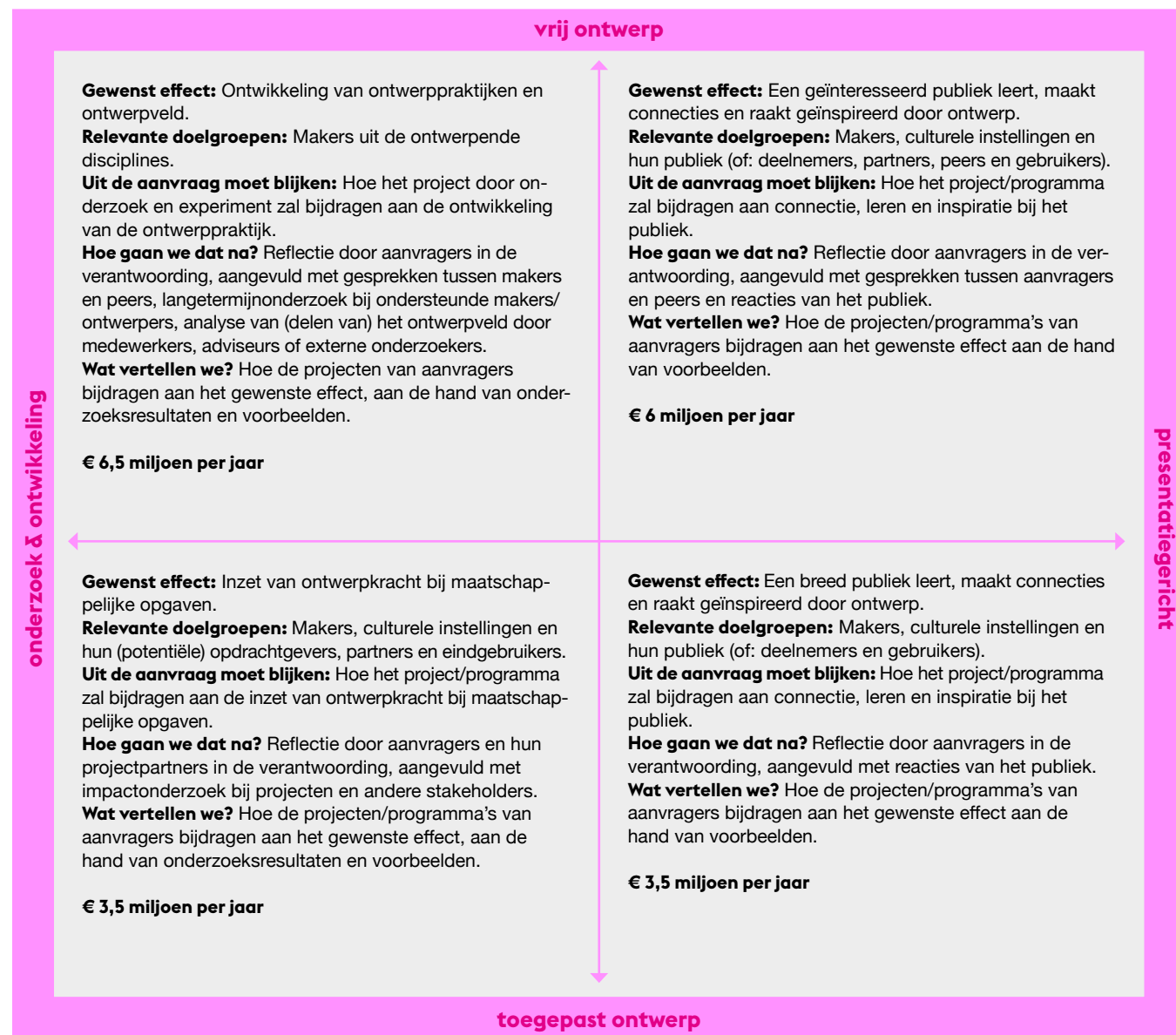
⁷ www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/05/23/hoofdlijnenbrief-cultuur-2022-herstel-vernieuwing-en-groei.

⁸ Het beleidskader is te lezen op cms.stimuleringsfonds.nl/storage/media/230908-Beleidskader-SCI-2025-2028.pdf.

⁹ Visitatierapport, visitatiecommissie landelijke rijkscultuurfondsen 2023.

¹⁰ Bij deze cijfers moet worden opgemerkt dat het Stimuleringsfonds in de covidjaren door extra middelen uit de steunpakketten beduidend meer investeerde in het kwadrant linksonder via onder andere de [Voucherregeling Ruimtelijk Ontwerp](#) en de [Innovatielabs](#). Deze beide programma's moesten leiden tot nieuwe vormen van opdrachtgeverschap en nieuwe diensten om zo de sector weerbaarder en weerbaarder te maken. In 2021 was het bedrag dat we extra investeerden € 10 miljoen en in 2022 was dit € 8 miljoen. De mogelijkheid van ondersteuning binnen deze tijdelijke programma's is inmiddels afgerond. Er is wel een uitgebreid impacttraject gestart dat kennis over en opschaling van ondersteunde projecten in nieuwe werkvormen mogelijk maakt.

¹¹ Visitatierapport, visitatiecommissie landelijke rijkscultuurfondsen 2023, p. 50.

Figuur 1: Beoogde impact, instrumentarium en globale verdeling in euro's per jaar binnen het kwadrantenmodel

2.4 Verdeling tussen de disciplines en het interdisciplinaire werken

Binnen het brede en dynamische werkveld classificeert het fonds ondersteunde aanvragen in de categorieën vormgeving, architectuur, digitale cultuur en interdisciplinair. Deze laatste categorie is in 2017 toegevoegd, omdat ontwerpers zich veelal bewegen tussen en voorbij de traditionele culturele disciplines en maatschappelijke domeinen. Het Stimuleringsfonds stimuleert en creëert binnen de verschillende subsidieregelingen ruimte voor dit soort interdisciplinaire projecten en werkt daarbij samen met andere fondsen, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. Tabel 1 laat het percentage toekenningen per categorie zien sinds 2018. Die percentages zijn relatief stabiel.

In de komende periode wordt onderzocht hoe interdisciplinaire projecten binnen het fonds en binnen het brede culturele en creatieve veld nog beter kunnen worden bediend. Hierbij worden ook de lessen betrokken die we in verschillende interdisciplinaire regelingen hebben opgedaan, zoals het onderzoek dat door verschillende lectoraten is verricht binnen de Innovatielabs voor de culturele en creatieve sector.¹²

2.5 Samenwerkingsverbanden Stimuleringsfonds

Om de zes doelstellingen te realiseren, en het resultaat en de impact van activiteiten in de vier kwadranten voor de ontwerpsector te optimaliseren, zal ook de komende beleidsperiode samenwerking een belangrijk thema blijven. Hieronder schetsen we de positionering van het fonds ten opzichte van de andere spelers in de creatieve industrie en de samenwerkingsverbanden met deze partijen. Los van deze partijen is voor het fonds de samenwerking met makers en de instellingen in ons ecosysteem het belangrijkste, dat kan niet genoeg benadrukt worden. Zij vormen het fonds en geven richting aan onze koers.

2.5.1 Rijkscultuurfondsen

De rijkscultuurfondsen spelen een centrale rol in het culturele en artistieke leven van Nederland. Ze stimuleren ontwikkeling en vernieuwing in de cultuursector, maar zorgen ook voor continuïteit die doorgroei mogelijk maakt. Ze vervullen zodoende, samen met de culturele basisinfrastructuur (BIS), een infrastructuur taak in het cultuurbestel. De rijkscultuurfondsen zijn op veel terreinen actief, zowel nationaal als internationaal en binnen alle cultuurdisciplines: beeldende kunst, podium-

Tabel 1: Toekenningen per categorie sinds 2018 in percentages

	Vormgeving	Architectuur	Digitale cultuur	Interdisciplinair
2022	28%	23%	30%	19%
2021	26%	27%	30%	16%
2020	35%	24%	26%	15%
2019	34%	27%	25%	14%
2018	36%	26%	22%	16%

kunsten, film, creatieve industrie, erfgoed, cultuurparticipatie, cultuureducatie en letteren. In deze rolverdeling zijn de fondsen niet alleen deskundig uitvoerder, maar ook belangrijk initiatiefnemer en beleidvoorbereider op hun terreinen. Inhoudelijke kennis speelt hierbij een prominente rol, maar ook de relatieve afstand waarmee de fondsen als zelfstandige bestuursorganen tot de politiek en het cultuurbeleid staan. De fondsen versterken elkaar ook. Dit heeft in de afgelopen jaren geresulteerd in verschillende onderlinge samenwerkingsverbanden, gedeelde regelingen en programma's, waarvan vele inmiddels een structureel karakter hebben en ook de komende jaren worden voortgezet.

Vanuit de rol als beleidvoorbereider op hun terreinen zullen de fondsen hun gezamenlijke, inhoudelijke inbreng blijven leveren voor een heldere afstemming en rolverdeling, in overleg met alle actoren. De directe kennis van het veld en relatieve wendbaarheid om het bestaande instrumentarium aan te passen, zorgden ervoor dat bij het uitbreken van de pandemie in maart 2020 de rijkscultuurfondsen direct werden ingezet om steunmaatregelen voor de culturele sector te ontwikkelen. In nauw overleg met ambtenaren van het ministerie van OCW werden de middelen uitgezet die door het kabinet voor steunmaatregelen waren vrijgemaakt. De rijkscultuurfondsen hebben, verspreid over verschillen-

de pakketten, in totaal € 442 miljoen verdeeld over ruim 11.000 toekenningen aan instellingen en makers. In het onderzoek naar alle steunmaatregelen door de bureaus AEF, SEO en Kohnstamm Instituut werd geconcludeerd dat het geven van vertrouwen door geldstromen te decentraliseren aan rijkscultuurfondsen en gemeenten tijdens de covidpandemie goed uitpakte. 'Decentrale overheden en fondsen zijn goed in staat gebleken om instellingen buiten de eigen subsidierelaties en makers te bereiken.'¹³

Een belangrijke conclusie uit de Monitor creatieve industrie 2023 is dat de creatieve industrie de covidcrisis goed heeft doorstaan en dat dit in belangrijke mate komt door de steunpakketten voor de culturele en creatieve sector van de rijksoverheid. Veel van deze middelen werden via de rijkscultuurfondsen beschikbaar gesteld. Het Stimuleringsfonds deed dat onder andere via vouchers voor ontwerpend onderzoek en ruimtelijk ontwerp en de open oproep voor Innovatielabs.

Aansluitend op die ervaringen zal er in 2025–2028 een nieuwe balans moeten worden gevonden in de samenwerking tussen rijk en regio vanuit enerzijds het perspectief van cultuurparticipatie en anderzijds de projectmatige ondersteuning aan makers en instellingen. Wie financiert wat en wie neemt welke verantwoordelijkheid voor publieksbereik en participatie?

Figuur 2: De veranderingstheorie voor het Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp (2023)

¹² Zie: innovatielabs.org/onderzoek/

¹³ Visitatierapport, visitatiecommissie landelijke rijkscultuurfondsen 2023, p. 9.

IPSE PLUS Zwammerdam. Woon- en therapiecampus voor VIC-cliënten
Foto: Kopvol architecture & psychology

Kopvol Gebouwen die mensen genezen

Het Stimuleringsfonds werkt aan de inzet van ontwerpkracht in de aanpak van actuele maatschappelijke vraagstukken, zoals op het gebied van zorg. Via langdurige programma's en open oproepen gericht op ontwerpend onderzoek, stimuleren we samenwerking tussen de creatieve industrie en partners in de zorgsector. Hoe nemen zieke mensen hun omgeving waar? Welke ruimtelijke factoren beïnvloeden stress en welzijn? Hoe ziet het zorggebouw eruit dat rekening houdt met deze factoren? De resultaten van gesubsidieerd onderzoek naar *healing environment* kunnen architecten, wetenschappers, zorg- en overheidsorganisaties overtuigen van nieuwe wegen en mogelijkheden.

Kopvol architecture & psychology doet dat al tientallen jaren onderzoek naar ruimtelijke perceptie en stress van ernstig zieke mensen. Doel hiervan is zorgomgevingen te ontwikkelen die bijdragen aan herstel. Begonnen in 2009 vanuit het ontwerpend onderzoek naar het welzijn van kankerpatiënten, hebben hun inspanningen geleid tot een gedurfde kijk op de toekomst van ziekenhuizen waarin behoeften van zieke mensen centraal staan. In de zomer van 2023 opende de tentoonstelling *Building to Heal. New Architecture for Hospitals* in het TUM Museum of Architecture in München. Hierin wordt het werk van Kopvol getoond en een pleidooi gedaan voor een fundamentele herbezinning op de rol van architectuur in de institutionele gezondheidszorg en op de taken en mogelijkheden van ziekenhuisontwerp.

kopvol.com

'Building to Heal. New Architecture for Hospitals'
Foto: Sebastian Schels

Tanja Vollmer (Kopvol architecture & psychology)
tijdens de opening van 'Building to Heal'
Foto: Syb Groeneveld

Tanja Vollmer tijdens de opening van 'Building to Heal'
Foto: Claudia Iovita

De fondsen hebben een gezamenlijk stuk geschreven waarin op de uitkomsten van de visitatiecommissie 2023 is gerea-geerd en een agenda voor de beleidsperiode 2025–2028 is geformuleerd. Dit document is als bijlage in dit beleidsplan opgenomen.

2.5.2 Samenwerking met de regio

De ontwerpsector is in het lokale en provinciale cultuurbeleid minder zichtbaar dan bijvoorbeeld de podiumkunsten of de museale keten. Zo zijn er weinig gemeenten (en provincies) met een apart beleidskader creatieve industrie binnen hun kunst- en cultuurbegroting.

De infrastructuur van de ontwerpsector heeft zich organisch en historisch veelal ontwikkeld rondom kennishubs (universiteiten en hogescholen) met ontwerpopleidingen (Eindhoven, Amsterdam, Arnhem, Rotterdam) en/of aanwezige industrie (Tilburg, Eindhoven, Enschede, Maastricht) en is daardoor minder fijnmazig verdeeld over het land dan bijvoorbeeld de podiumkunsten. Dit verklaart ook het feit dat in de verschillende culturele regioprofielen makers en instellingen uit de ontwerpsectoren minder zichtbaar zijn.

De infrastructuur van de creatieve industrie kent een andere dynamiek. Toch zijn er veel verbindingen te leggen op het gebied van actuele maatschappelijke opgaven die relevant kunnen zijn in een lokaal, regionaal of landelijk perspectief en ontwerp. Denk aan thema's die spelen op het vlak van maatschappelijke transitie als klimaat, zorg of ruimtelijke-or-deningsvraagstukken, de Omgevingswet, of ontwerpogaven in relatie tot erfgoed of het belang van broedplaatsen.

Met de serie Open Oproepen Platforms voor ontwerp-leren slaat het fonds een brug naar alle landsdelen (inclusief het Caribisch deel) om te werken aan een nieuw ecosysteem dat zich, naar analogie van bijvoorbeeld filmeducatiehubs en muziekscholen, richt op ontwerp-educatie. Een ander voor-beeld is het Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp, dat in de periode 2021–2024 specifiek is gericht op ruimtelijke opga-ven in de regio in samenwerking met bijvoorbeeld de lokale architectuurcentra. Sinds 2021 is de Regeling Festivals en publiekspresentaties gericht op ondersteuning van evene-menten in alle landsdelen om de bekendheid van de creatieve industrie te verbreden.

Tot slot heeft het fonds een netwerk van regionale scouts ge-initieerd met twee doelstellingen. Ten eerste willen we hiermee makers aanspreken die op dit moment het fonds nog niet weten te vinden. Daarnaast informeren de regionale scouts het fonds over lokale ontwikkelingen. Meer bekendheid van de subsidieregelingen, programma's, open oproepen en de activiteiten van het fonds zal met behulp van regionale scouts in de periode 2025–2028 bijdragen aan het versterken van de infrastructuur van de creatieve industrie, op lokaal en regionaal niveau. Hierin zal de samenwerking met bijvoorbeeld IPO, VNG, de regionale ontwikkelingsmaatschappijen en provincies worden geïntensiveerd.

2.5.3 Samenwerking met CLICKNL

Om de kracht van de Nederlandse creatieve sector in de volle breedte nog beter te kunnen benutten, zoekt het fonds naar samenwerkingen die de verdere uitrol of opschaling van projecten die het eerder heeft ondersteund mogelijk maken. Het fonds werkt daarvoor al geruime tijd samen binnen de

Kennis- en Innovatieagenda (KIA) Maatschappelijk Verdienver-mogen, die door CLICKNL wordt gecoördineerd. De afgelopen jaren is de samenwerking tussen CLICKNL en het Stimule-ringsfonds geïntensiveerd. Op verschillende manieren werken we aan een gedeelde missie: meer inzet van ontwerpkracht bij maatschappelijke transitie. Daarbij heeft CLICKNL de focus op innovatiebeleid, het versterken van de kennisbasis en de potentie van opschaling van ontwerp(toepassingen), terwijl het Stimuleringsfonds vertrekt vanuit cultuurbeleid, makers en ontwerpers en het stimuleren van vrij experiment en onder-zoek. Het fonds werkte in de covidperiode succesvol samen met CLICKNL binnen de tijdelijke regeling Innovatielabs, om de culturele en creatieve sector wendbaarder en weerbaarder te maken. In opdracht van OCW werd samen met CLICKNL de opzet van Publieke Ontwerp-praktijk uitgedacht. Daarnaast heeft CLICKNL een centrale rol gekregen in de internationale promotie van de Nederlandse creatieve industrie. Dit is aan-vullend op het programma Internationalisering Ontwerpsector van het fonds..

2.5.4 Samenwerking met wetenschap en kennisinstellingen

De eerdergenoemde complexe en urgente maatschappelijke uitdagingen vragen om interdisciplinaire samenwerkingen en om grootschalige en systematische inzet van creativiteit. Methodes voor kennisproductie door wetenschappers en ontwerpers zijn complementair: samen leveren ze nieuwe per-spectieven op de toekomst van Nederland. Binnen de huidige infrastructuur van bijvoorbeeld het Nationaal Regieorgaan Praktijkgericht Onderzoek SIA (Regieorgaan SIA) en Neder-landse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) zijn er vele barrières in tijd, ruimte en middelen.

De komende jaren stimuleert en intensificeert het fonds meer en gelijkwaardigere samenwerking tussen de ontwerpsector, de wetenschap en kennisinstellingen binnen het Vrij programma-huis op thema's als circulair ontwerp en AI. Tevens wordt door de projecten binnen het Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp samenwerking gezocht met studenten van de verschillende (bouw)academies. Niet onvermeld mag blijven dat in de verschillende adviescommissies van het fonds tientallen aan kennisinstellingen verbonden experts zitten. Dit zorgt voor een natuurlijke kennisuitwisseling tussen die twee.

2.5.5 Wisselwerking met Nieuwe Instituut

Met Nieuwe Instituut, museum voor architectuur, design en digitale cultuur, onderhoudt het fonds een hechte band op velerlei terreinen. Nieuwe Instituut maakt zijn eigen agenda en programma, beschikt over een internationaal toonaange-vend archief, heeft de ruimte om onderzoek vorm te geven en om (in eigen huis) tentoonstellingen, bijeenkomsten en debatten te organiseren. Dat maakt dat het instituut en het fonds een goede aanvulling op elkaar zijn:: projecten die door het fonds worden ondersteund, kunnen tijdens de ontwikkeling en afronding binnen de programmering van Nieuwe Instituut worden gepresenteerd, bijvoorbeeld op de wekelijkse *Thursday Night Live!* Verder werken we samen aan internationalisering van de ontwerpsector, visie op digitale archivering binnen het netwerk NADD, netwerkvorming op (lokaal) architectuurbeleid en organiseren we een gezamenlijk nieuwjaars-event voor de sector. Vanaf 2025 wordt in samen-werking met Nieuwe Instituut de *Prix de Rome Architectuur* georganiseerd.

2.5.6 Samenwerking vormgeving

Binnen het vakgebied van vormgeving werkt het fonds samen met bijvoorbeeld de BNO op het gebied van talentontwikkeling. Zo onderzoeken we met hen in de komende periode wel-ke andere vormen van opdrachtgeverschap voor startende ontwerpers mogelijk zijn en voeren we met de BNO en andere brancheorganisaties gesprekken met Platform ACCT over fair pay. Met de verschillende academies, zoals de Design Aca-demy Eindhoven, KABK, HKU en Sandberg Instituut, vinden gesprekken plaats over de inrichting van de curricula en de trends die wederzijds worden waargenomen.

Een bijzondere samenwerking heeft het fonds met de Dutch Design Foundation (DDF). Sinds de start van het Stimulerings-fonds organiseren we op de Dutch Design Week in Eindhoven jaarlijks een expositie van de talenten die we ondersteunen.. Soms gecombineerd met een expo en workshops van andere programma's, zoals ARO, Innovatielabs of ICB. Sinds 2023 heeft DDF ook de coördinatie van PONT op zich genomen, waarin de betekenis en methodologie van ontwerpkracht sys-tematisch worden onderzocht en projecten worden begeleid. Het fonds zoekt actief aansluiting bij dat programma en brengt projecten uit bijvoorbeeld Fresh Perspectives en Innovatielabs in bij PONT.

2.5.7 Samenwerking architectuur

Binnen het domein van architectuurbeleid bespreekt het fonds ontwikkelingen met onder andere Stichting CoLA, waarin alle lokale architectuurcentra zijn vertegenwoordigd, met de BNA,¹⁴ en is er geregeld overleg met de rijksbouwmeester en het College van Rijksadviseurs. Tevens participeert het fonds in het impactnetwerk van de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit en was het bijvoorbeeld in 2023 betrokken bij het rondetafelge-sprek over architectuurbeleid in de Tweede Kamer,¹⁵ waarvoor het een *position paper* leverde.

2.5.8 Samenwerking digitale cultuur

Ook binnen het vakgebied van digitale cultuur is er in de afgelopen periode een intensivering van overleg en afstem-ming gekomen. Zo participeert het fonds sinds enkele jaren in de gesprekken met Moonshot Digitale Cultuur, een coalitie die een betere beleidspositie en financiering van dit vakgebied voorstaat. Soortgelijke gesprekken worden gevoerd met de Nederlandse Audiovisuele Producenten Alliantie (NAPA) en de Dutch Games Association. Hierbij komen bijvoorbeeld ook onderwerpen aan de orde als de samenwerking binnen de groeifonds-aanvraag van CLICKNL voor Creative Indus-tries Immersive Impact Coalition (CIIC).

2.5.9 Samenwerking binnen internationaal cultuurbeleid

Internationalisering gaat over samenwerken. Om de effectivi-teit en betekenis van het programma te borgen, verhoudt het fonds zich actief tot verschillende stakeholders in het veld en binnen het internationaal cultuurbeleid:

- Het BZ-postennetwerk: het fonds heeft op basis van in-ternationaal georiënteerde aanvragen regelmatig contact met het postennetwerk. Ook worden mogelijke kansen of input voor deelname van Nederlandse makers besproken

en is er een jaarlijks contactmoment tijdens de terugkom-dagen van de Nederlandse ambassades.

- Het veld: de veelzijdigheid aan internationale en Ne-derlandse instellingen, grassrootsorganisaties, makers, ontwerpers en curatoren. Deze contacten gaan via het instrumentarium van het fonds of via netwerken die het fonds bouwt en versterkt.
- Ministeries (OCW, BZ, BZK, EZ): er is veel contact met de individuele ministeries over de voortgang van het internationaliseringsbeleid, zowel op directieniveau als op programmaniveau en uitgesplitst naar cultuur, economie en internationaal.
- Topsector Creatieve Industrie/CreativeNL/Dutch Culture/RVO/Nieuwe Instituut: het fonds overlegt regelmatig met partijen om de samenhang tussen elkaars activiteiten te borgen en te versterken.

2.6 Uitkomsten visitatierapport 2023

In 2023 heeft een visitatie van de rijkscultuurfondsen plaats-gevonden. Over het Stimuleringsfonds merkt de commissie het volgende op:

- De sector waarin het Stimuleringsfonds opereert, neemt een steeds stevigere positie in Nederland in, wordt betrok-ken bij de grote transitieopgaven en groeit. De sector is complex en dynamisch en beslaat verschillende discipli-nes. In dit ecosysteem opereert het Stimuleringsfonds op een kruispunt van verschillende ministeries, (kennis)net-werken, instellingen en instituten. De commissie is positief over de omgevingsregie die het fonds daarin hanteert. Het fonds is van plan om deze, in overleg met makers en eerder genoemde betrokken partijen zorgvuldig uitgezette koers de komende beleidsperiode aan te houden.
- Gezien de complexiteit van de sector heeft het fonds een kwadrantenmodel ontwikkeld dat alle activiteiten ordent langs de assen 'vrij – toegepast ontwerp' en 'onderzoek en experiment – presentatiegericht'. De commissie is positief over de manier waarop dit model overzicht biedt en wordt ingezet als ordeningsinstru-ment. Dit model wordt gehandhaafd, ook om inzicht in en overzicht van de impact van de verschillende activi-teiten per kwadrant te krijgen.
- De opname van ontwerpinstellingen in de BIS in 2021 heeft de druk op de meerjarige regelingen van het fonds verminderd. In de nieuwe beleidsperiode worden deze regelingen verder aangescherpt, zodat instellingen de mogelijkheid hebben om 'trapsgewijs' door te groeien.
- De commissie is positief over de door het fonds ont-wikkelde beoordelingsmethodiek en strakke workflow bij aanvragen. Deze maken de beoordeling efficiënter en consistent en leiden tot zeer weinig bezwaren. Wel waarschuwt de commissie voor het gevaar om een 'subsidie-machine' te worden, mede met het oog op de interne organisatie. Het fonds onderkent dit gevaar en neemt diverse maatregelen om de procedure te verlich-ten en werkbaar te houden.
- De commissie is onder de indruk van het professionele impactbeleid van het fonds, waarbij de nadruk ligt op

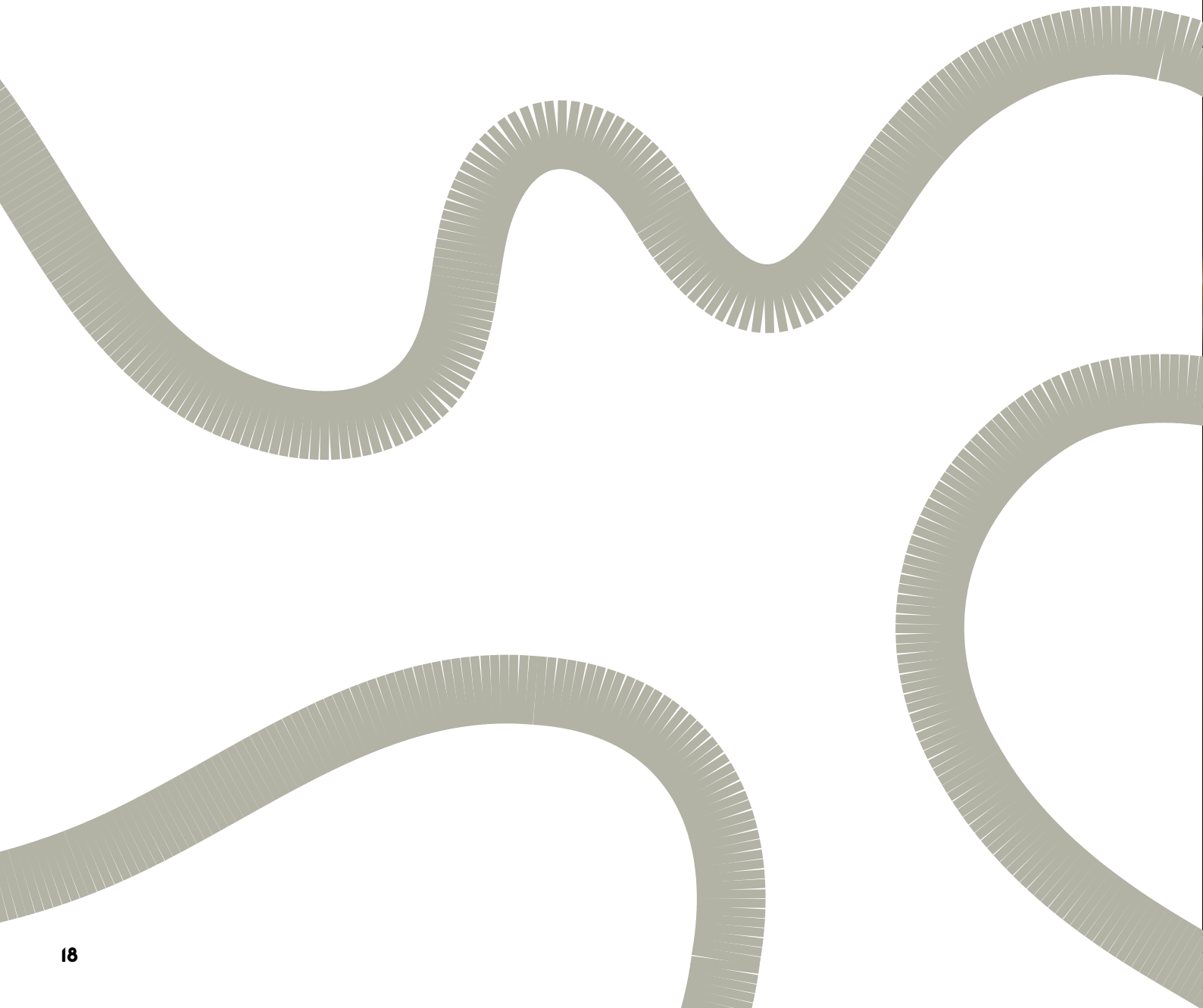
¹⁴ bna.nl/nieuws/werkvoorraad-bureaus-iets-verbeterd

¹⁵ www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2023A05178

inzicht verwerven en beleid kan worden bijgesteld. Het Stimuleringsfonds zal het impactbeleid de komende jaren verder uitwerken.

- Tot slot constateert de commissie dat op het gebied van diversiteit en inclusie nog ruimte voor verbetering is, mede uit oogpunt van de voorbeeldfunctie voor het veld. Diversiteit en inclusie blijft een speerpunt voor het fonds.

In de volgende hoofdstukken worden deze uitkomsten van het visitatierapport, waar mogelijk, verder meegenomen in de plannen. Tevens wordt er teruggekeken op de activiteiten in het subsidiehuis en het programmahuis in de periode 2021–2023 en worden resultaten gekoppeld aan de doelstellingen en activiteiten binnen de subsidieregelingen en programma's voor de periode 2025–2028.

Salone del Mobile 2023, 'Design beyond vision'
door Dogger Concepts en Booy Wang
Foto: Ilco Kemmere

Foto's: Luciano Pina

Polymorf

Fysiek tastbare toekomstbeelden

Dankzij snelle technologische ontwikkelingen is er steeds meer mogelijk op het gebied van digital storytelling. Het Stimuleringsfonds ondersteunt artistiek onderzoek in dat opzicht en stimuleert de inzet van immersive media, net als de daadwerkelijke uitvoering van producties. Zo geeft het fonds ruimte aan nieuwe technologieën voor het vertellen van verhalen die ons op speculatieve wijze helpen een nieuwe toekomst vorm te geven.

Stel je voor: we stappen tweehonderd jaar vooruit in de tijd en de klimaatverandering heeft de wereld onherkenbaar veranderd. Mensen zijn versmolten met andere, niet-menselijke, soorten. Oftewel, er heeft symbiose plaatsgevonden. De interactieve installatie Symbiosis van experience design collectief Polymorf bestaat uit een performatieve ruimte die een VR-ervaring biedt waaraan zes gebruikers tegelijk kunnen deelnemen. Verschillende verhalen beschrijven elk een specifieke symbiotische mens-dier- of mens-technologie-relatie. Alle deelnemers spelen een andere symbiotische rol, passend bij het verhaal dat ze kiezen. Behalve ogen en oren, prikkelt de installatie ook de reuk-, smaak- en tastzin. Hierdoor ontstaat een levendig perspectief op de toekomst dat de gebruiker tegelijk confronteert met de maatschappij van nu. Symbiosis won de IDFA Special juryprijs voor creatieve technologie in de categorie Immersive non-fictie en meerdere internationale prijzen.

polymorf.nl

3. Subsidiehuis 2025–2028

Het subsidiehuis omvat regelingen voor de disciplines vormgeving, architectuur, digitale cultuur en interdisciplinariteit. We onderscheiden regelingen voor makers en regelingen voor instellingen. Individuele makers en bureaus kunnen subsidieaanvragen indienen voor projecten die bijdragen aan hun artistieke of professionele ontwikkeling en praktijkverdieping. Projecten kunnen ook gericht zijn op kennisuitwisseling, publieksbereik, of bijdragen aan de bredere ontwikkeling van het vakgebied. Ontwerpend onderzoek en experiment staan hierbij centraal. Instellingen, festivals en presentatieplekken kunnen behalve voor opzichzelfstaande projecten ook aanvragen voor een jaarprogramma, festivaleditie of een instellingssubsidie. Samen met de in de BIS ondersteunde instellingen vormen zij het gesubsidieerde deel van de infrastructuur voor de creatieve industrie.

3.1 Regelingen Vormgeving, Architectuur en Digitale cultuur

De projectregelingen Vormgeving, Architectuur en Digitale cultuur dragen bij aan de kwaliteit en ontwikkeling van de verschillende vakgebieden. De regelingen zijn toegankelijk voor uiteenlopende projectvormen, van publicaties en tentoonstellingen tot interactieve installaties en materiaalonderzoek. In de regelingen kunnen zowel individuele makers als organisaties aanvragen, zolang de aanvraag projectmatig is ingestoken en er sprake is van een relevante bijdrage aan de discipline. Vaak wordt daarbij de cross-over opgezocht met aanverwante culturele disciplines of een relatie gelegd met maatschappelijke opgaven. Naast de ontwikkeling van nieuw werk speelt kennisdeling een belangrijke rol in veel projecten. Met de regelingen geeft het fonds invulling aan de beleidsdoelstellingen:

- Bevorderen van (de ontwikkeling van) ontwerp kwaliteit.
- Stimuleren van experiment, onderzoek, reflectie en debat.
- Bevorderen van talentontwikkeling.

De drie regelingen hebben meerdere aanvraagrondes per jaar. In de afgelopen beleidsperiode is het aantal aanvragen bij deze regelingen aanzienlijk toegenomen. Hierdoor moet onder de positief beoordeelde aanvragen vaak worden geprioriteerd.

3.1.1 Regeling Vormgeving

De Regeling Vormgeving is wat betreft het aantal aanvragen de grootste projectregeling van het fonds. De regeling is gericht op professionele ontwerpers, makers, beschouwers, collectieven, ontwerp bureaus en culturele instellingen die zich positioneren en profileren binnen het vakgebied vormgeving. De regeling staat daarnaast open voor autodidacte makers, en makers die zich buiten het gebaande pad hebben weten te positioneren in het vakgebied.

Kenmerkend voor het vormgevingsveld zijn de vele subdisciplines. Binnen de regeling ontvangt het fonds aanvragen op het gebied van mode, accessoires en sieraden; textiel-, glas- en

keramiekvormgeving; grafische vormgeving, typografie, visuele communicatie, interactief en information design; animatie, illustratie, strip en graphic novel; product-, meubel- en industriële vormgeving, interieur- en ruimtelijk ontwerp, tentoonstellingsontwerp, lichtontwerp, scenografie; social design en aanverwante disciplines. Om de grote diversiteit aan aanvragen te kunnen beoordelen, is een brede pool van adviseurs aan de regeling verbonden.

Dat de druk op de regeling groot is, merken de adviseurs en de medewerkers van het fonds, die steeds meer aanvragen moeten verwerken. Het aantal aanvragen kende een sterke piek in het covidjaar 2020. Dankzij de steunmaatregelen was er in 2020 en 2021 extra budget beschikbaar en kon de stijging worden opgevangen, waardoor de toekenningspercentages redelijk stabiel bleven. Nu de steunmaatregelen zijn gestopt, moeten er harde keuzes worden gemaakt in de prioritering van positief beoordeelde voorstellen. Dit zet het proces onder druk en vraagt om een duidelijk kader voor de periode 2025–2028.

3.1.2 Regeling Architectuur

De Regeling Architectuur is gericht op praktijkoverstijgende projecten die zich toeleggen op en verhouden tot relevante en actuele vraagstukken binnen het Nederlandse vakgebied van architectuur. De regeling verhoudt zich tot verschillende ruimtelijk-ontwerpdisciplines, waaronder architectuur, stedenbouw, tuin- en landschapsarchitectuur, en interieurarchitectuur.

Het architectuurveld kent een hoge mate van professionalisering, wat zich vertaalt in sterke, veelal onderzoeksgedreven aanvragen op belangrijke maatschappelijke thema's. Deze ontwerpogaven zijn urgenter dan ooit. Als gevolg van omstandigheden veroorzaakt door de woningbouwopgave en de klimaatcrisis, wordt een steeds dringender beroep gedaan op de kennis en kunde van ruimtelijk ontwerpers. Of het nu gaat om de woningbouwopgave, de energietransitie of de stikstofcrisis. Al deze opgaven hebben een ruimtelijke component en zijn bepalend voor ons landschap. Tegelijkertijd staat het vakgebied onder druk. De positie van de architect in grote op-

gaven wordt lang niet altijd erkend, en bouwkosten zijn zo hard gestegen dat opdrachten wegvallen en bureaus in zwaar weer komen. Een generatie startende ontwerpers dreigt daarmee verloren te gaan voor het vakgebied, terwijl vaak juist expertise ontbreekt om grote projecten goed te laten draaien. Gelukkig zien we ook dat architectuur een dringender punt wordt op de politieke agenda in Nederland. Hieruit valt op te maken dat de behoefte om de ruimtelijke kwaliteit van Nederland te bewaken steeds breder wordt gedragen.

Het aantal aanvragen binnen de Regeling Architectuur is redelijk stabiel, maar door de huidige crisis in de architectuurbranche¹⁶ wordt een serieuze stijging van aanvragen verwacht in de komende periode.

3.1.3 Regeling Digitale cultuur

Kenmerkend voor het digitale cultuurdomein is dat digitale mediotechnologie verweven is met het artistieke denk- en maakproces. Onderzoek, experiment, kritische reflectie en vernieuwing staan hierbij centraal. Digitale cultuur is daarmee het artistieke domein waarbinnen de steeds veranderende relatie tussen onze maatschappij en technologie wordt bevraagd, verbeeld of vormgegeven.

Makers en ontwerpers in de digitale cultuur zijn in staat de mogelijkheden van de technologie en digitale media voor het heden en de toekomst te verkennen. Ze zijn werkzaam op het gebied van onder meer mediakunst, games, AV-performances, AI, worldbuilding, creative coding, sensory storytelling, robotica, art-science, posthumanisme en internetcultuur. Cross-overs tussen digitale cultuur en andere disciplines zijn gangbaar. Een belangrijke rol die voor digitale makers is weggelegd, is om de principes achter technologie te openen (hacken), inzichtelijk te maken en in te zetten voor nieuwe (ontwerp)doelinden.

Het fluïde karakter van de discipline digitale cultuur vraagt met een toenemende druk op de regeling ook om begrenzing ten aanzien van de beleidsperiode 2025–2028. Het fonds wil vooral onderscheid maken tussen projecten waarbij digitale technologie zelf het onderwerp van onderzoek is, en projecten waarbij deze slechts instrumenteel wordt ingezet, zoals het geval is in veel digitaliseringsprojecten. Voor die laatste categorie is aanvragen bij het fonds binnen digitale cultuur niet mogelijk.

3.1.4 Immersive\Interact

De Regeling Immersive\Interact stimuleert interactieve en immersieve¹⁷ producties binnen het interdisciplinaire medialandschap. Hoewel ook in deze regeling artistiek onderzoek op het vlak van digital storytelling en de inzet van immersieve media centraal staan, onderscheidt de regeling zich van bijvoorbeeld de Regeling Digitale cultuur door de beschikbaarheid van productiebudgetten. Onderzoek is in deze regeling belangrijk, maar de daadwerkelijke uitvoering van een productie vormt het einddoel. Dat is ook nodig, want de immersieve en interactieve sector groeit wereldwijd hard. Zo kent Nederland alleen al zo'n 600 gamebedrijven, waarin 5.000 professionals werken.

Het Stimuleringsfonds werkt voor deze regeling daarom samen met het Filmfonds. De samenwerking zorgt er niet alleen voor dat er budgettaire voldoende ruimte is voor het realiseren van

producties, maar bevordert ook de noodzakelijke kennisuitwisseling met betrekking tot ontwikkeling, productie, distributie en interdisciplinaire samenwerking. Elk fonds draagt op jaarbasis € 500.000 aan de regeling bij. De penvoering ligt vanaf 2024 bij het Stimuleringsfonds.

Naast het ondersteunen van producties is er vanaf 2024 ook aandacht voor het versterken van de distributie en de presentatiemogelijkheden. Voor dit doel wordt door de fondsen elk nog eens € 200.000 gereserveerd.

3.1.5 Regeling Experiment

In 2021 startte het fonds met een nieuwe regeling die professionele makers en ontwerp bureaus van alle disciplines binnen de creatieve industrie in staat stelt om op een laagdrempelige manier subsidie aan te vragen voor kleinschalig onderzoek en experiment. De Regeling Experiment staat open voor projecten met een begroting van maximaal € 10.000.

De regeling maakt experimenten van aanvragers mogelijk, maar heeft ook het fonds de mogelijkheid gegeven om nieuwe vormen wat betreft methodiek en beoordelingssystematiek uit te proberen. Zo kunnen aanvragen binnen deze regeling doorlopend en dwars door alle ontwerpdisciplines heen worden ingediend. De beoordeling wordt intern door het fonds gedaan.

3.1.6 Vooruitblik regelingen 2025–2028

Met het oog op het beheersen van de werkdruk van aanvragers, adviseurs en medewerkers van het fonds, is de behoefte aan afbakening van de regelingen Vormgeving, Architectuur en Digitale cultuur groot. Ook is het binnen het fonds en in het veld de wens om differentiatie aan te brengen in de vorm en beoordeling van aanvragen van verschillende omvang of in verschillende fases. Grotere onderzoeksvoorstellen lenen zich traditioneel goed voor een trapsgewijze aanpak waarbij sprake is van een startsubsidie, realiseringssubsidie en eventueel een impactfase. Hierbij passen verschillende vormen van aanvragen en vereisten. Door hierin te differentiëren en budget te oormerken, wil het fonds in de periode 2025–2028 bekijken of de regelingen verder kunnen worden gestroomlijnd.

Om te voorkomen dat de teams die werken aan de uitvoering continu te veel worden belast, is het aantal rondes voor de regelingen Vormgeving, Architectuur en Digitale cultuur in 2024 al teruggebracht naar drie per jaar. Hiermee wordt voorkomen dat rondes in elkaar overlopen. Naar verwachting zullen de individuele rondes als gevolg daarvan op termijn in omvang toenemen. Dit kan worden opgevangen door een sterkere positionering en afbakening van de regelingen. Voor aanvragers is het daardoor duidelijker wat er van hen wordt verwacht en beter in te schatten of een aanvraag kansrijk is. Om de druk op de adviescommissies te verminderen, zullen ze vaker in wisselende samenstelling vergaderen.

De ruimte in tijd en budget die hiermee binnen de teams ontstaat, kan worden gebruikt om jaarlijks of tweejaarlijks een thematische open oproep uit te zetten. Op deze manier kan het fonds ook binnen het subsidiehuis ervaring opdoen met een meer programmatische aanpak en inspelen op actuele ontwikkelingen in het veld.

¹⁶ propertynl.com/Nieuws/Erop-of-eronder-voor-architectenbureaus/496d2f9f-716d-4a6f-aa1c-a4a24d57ef40.

¹⁷ Immersieve technologie is een verzamelnaam voor technologieën waarmee iemand in een ervaring wordt 'ondergedompeld' en diverse zintuigen worden aangesproken. Voorbeelden zijn virtual reality (VR), augmented reality (AR) en mixed reality (MR).

3.2 Bouwen aan een robuust ecosysteem voor de creatieve industrie

Het fonds heeft de afgelopen jaren gebouwd aan een fijnmazige infrastructuur voor de zo diverse instellingen binnen de creatieve industrie. Er is gewerkt met de Regeling 1- en 2-jarige activiteitenprogramma's, de Regeling Festivals en publiekspresentaties, en de Regeling Vierjarige instellingssubsidie. Zo zijn in 2023 in totaal dertien instellingen meerjarig ondersteund voor zo'n € 5 miljoen per jaar, negentien 1-jarige activiteitenprogramma's van instellingen voor een kleine € 2 miljoen, en drieëntwintig festivals voor ongeveer € 1 miljoen per jaar. Daarnaast zitten er tien ontwerpinstellingen in de culturele BIS.

Deze instellingen zijn allang niet meer in te delen langs alleen de lijn van hun hoofddiscipline vormgeving, architectuur of digitale cultuur, maar organiseren zich en werken interdisciplinair binnen het culturele en creatieve domein en daarbuiten. Ze dragen samen bij aan een gezond ecosysteem waar talent kan doorstromen, experiment vrij kan plaatsvinden, succesvolle onderzoeken worden uitgevoerd en ontwikkelingen plaatsvinden, en waar een breed en divers publiek de interesse en professionele fascinatie voor het ontwerpdomein kan vinden.

De instellingen op de kaart op pagina 30 en 31 vertegenwoordigen met elkaar het huidige gesubsidieerde deel van de culturele infrastructuur voor de creatieve industrie met zowel publieksgerichte als ontwikkelingsgerichte instellingen. In de beleidsperiode 2021–2024 is gebleken hoe belangrijk meerjarige ondersteuning is voor het ontwikkelperspectief van de instellingen. Een perspectief op continuïteit is een voorwaarde voor investeringen in kwalitatief hoogwaardige programma's en draagt bij aan het verbeteren van arbeidsomstandigheden van medewerkers. Uit onderzoek naar de meerkosten van fair pay binnen de creatieve industrie blijkt ook dat de grotere instellingen bijvoorbeeld veel beter in staat zijn te voldoen aan de Fair Practice Code dan de kleinere instellingen met kortlopende subsidies. Ook zijn in de covidjaren veel compenserende maatregelen genomen, waardoor de meerjarig ondersteunde instellingen meer zicht op continuïteit behielden dan instellingen die deze ondersteuning niet kregen.

3.2.1 Regeling Vierjarige instellingssubsidie creatieve industrie 2025–2028

Vooruitlopend op de beleidsperiode 2025–2028 is in december 2023 de nieuwe Regeling Vierjarige instellingssubsidie creatieve industrie gepubliceerd. De uitvoering van deze regeling is zoveel mogelijk afgestemd met de aanvraagprocedure voor de BIS en van de meerjarige regelingen van de andere rijkscultuurfondsen.

De belangrijkste verandering ten opzichte van de huidige beleidsperiode is dat sterker wordt ingezet op langere relaties met meer instellingen. Hierbij zijn binnen de vierjarige regeling twee categorieën gecreëerd voor grote en middelgrote instellingen. Binnen de regeling is ruimte voor de ondersteuning van circa zes grote instellingen voor een bedrag tussen de € 275.000 en € 550.000 per jaar. Daarnaast kunnen zes middelgrote instellingen worden ondersteund voor een bedrag tussen de € 125.000 en € 275.000 per jaar. Samen met de Regeling 1- en 2-jarige activiteitenprogramma's ontstaat zo een trapsgewijze vorm van

ondersteuningsmogelijkheden gericht op instellingsniveau. Om te borgen dat er over alle drie de disciplines die het fonds bedient instellingen zijn vertegenwoordigd, wordt in de tweede categorie geprioriteerd langs de lijn van de disciplines. Met de nieuwe opzet van de regeling wil het fonds doorgroeimogelijkheden bieden voor een beperkt aantal instellingen richting een niveau dat in financieel opzicht vergelijkbaar is met de BIS. Ook hoopt het fonds de ondersteunde instellingen hiermee de gewenste stabiliteit te bieden, waardoor meer rust ontstaat.

Instellingen kunnen hun aanvraag indienen tot uiterlijk 1 februari. De uitslag zal in juli 2024 worden bekendgemaakt. Instellingen waarvan de aanvraag voor vier jaar wordt afgewezen, kunnen terugvallen op de regeling voor activiteitenprogramma's, of in het geval van een festival, de Regeling Festivals en publiekspresentaties. Ook binnen deze regelingen wil het fonds kijken of meerjarige ondersteuning mogelijk is. Het Stimuleringsfonds spant zich in om in kaart te brengen welke digitale strategieën de meerjarig ondersteunde instellingen hebben, en in de monitorgesprekken de voortgang op dit terrein en op het onderwerp duurzaamheid te bespreken. Daarnaast wordt in die gesprekken de voortgang binnen de drie codes binnen de cultuursector besproken.

3.2.2 Regeling 1- en 2-jarig activiteitenprogramma

De Regeling 1- en 2-jarig activiteitenprogramma biedt ruimte aan opkomende instellingen, platforms en organisaties in de creatieve industrie om voor een periode van één of twee jaar te worden ondersteund voor een activiteitenprogramma. Veel kleinere instellingen maken gebruik van deze mogelijkheid om meer stabiliteit in hun organisatie te bewerkstelligen. Prioritering voor deze regeling loopt net als bij de tweede categorie van de vierjarige instellingssubsidies via de disciplines.

In de periode 2021–2024 is via open oproepen veel aandacht besteed aan het versterken van de meerstemmigheid binnen de groep van ondersteunde activiteitenprogramma's. In 2025–2028 wordt daarnaast aandacht besteed aan de geografische spreiding van ondersteunde instellingen. Mogelijk zal binnen deze regeling gaan worden gewerkt met verschillende landsdelen om zo de geografische spreiding te bevorderen.

3.2.3 Regeling Festivals en publiekspresentaties creatieve industrie

De Regeling Festivals en publiekspresentaties maakt de serie van regelingen gericht op het ecosysteem van de creatieve industrie compleet. Binnen deze regeling staat het onder de aandacht brengen van de thema's van de creatieve industrie bij een breed publiek centraal. Meer dan in de regelingen die specifiek op een discipline zijn gericht, gaat het hier om het grote bereik.

In de periode 2021–2024 is binnen deze regeling ervaring opgedaan met het werken met budgettaire schotten tussen verschillende landsdelen. Dit heeft bijgedragen aan een beter publieksbereik voor het gehele land en het Caribisch deel van het Koninkrijk. Het fonds onderzoekt de mogelijkheid om in de periode 2025–2028 ook festivals met een duidelijke positie binnen de creatieve industrie meerjarig te ondersteunen.

Hoofd subsidies Joris van Ballegooijen bracht in 2023 een werkbezoek aan het Caribisch deel van het Koninkrijk

Infrastructuur ontwerpsector 2024

Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en BIS*

● Basisinfrastructuur (BIS)*

BioArt Laboratories
Dutch Design Foundation
GGOBOT
Internationale Architectuur
Biënnale Rotterdam
Nieuwe Instituut
Pakhuis de Zwijger
Next nature Network
State of Fashion
TETEM
TextielMuseum/Lab
Waag

● 4-jarig instellingssubsidie 2021-2024

iii
IMPAKT
Mediamatic
Playgrounds
Sonic Acts
V2_

● 2-jarig activiteitenprogramma 2023-2024

AIR Rotterdam
Bureau Europa
ExtraExtra
FASHIONCLASH
FIBER
SETUP

● 1-jarig activiteitenprogramma 2024

Architectuurcentrum Amsterdam
Architectuurcentrum Nijmegen
Baltan Laboratories
Captain Hoek
Crafts Council Nederland
Creative Coding Utrecht
CURRENT OBSESSION
Das Leben am Haverkamp
De Dépendance
Hackers & Designers
Independent School for the City
Limestone Books
MacGuffin
OSCAM
PrintRoom

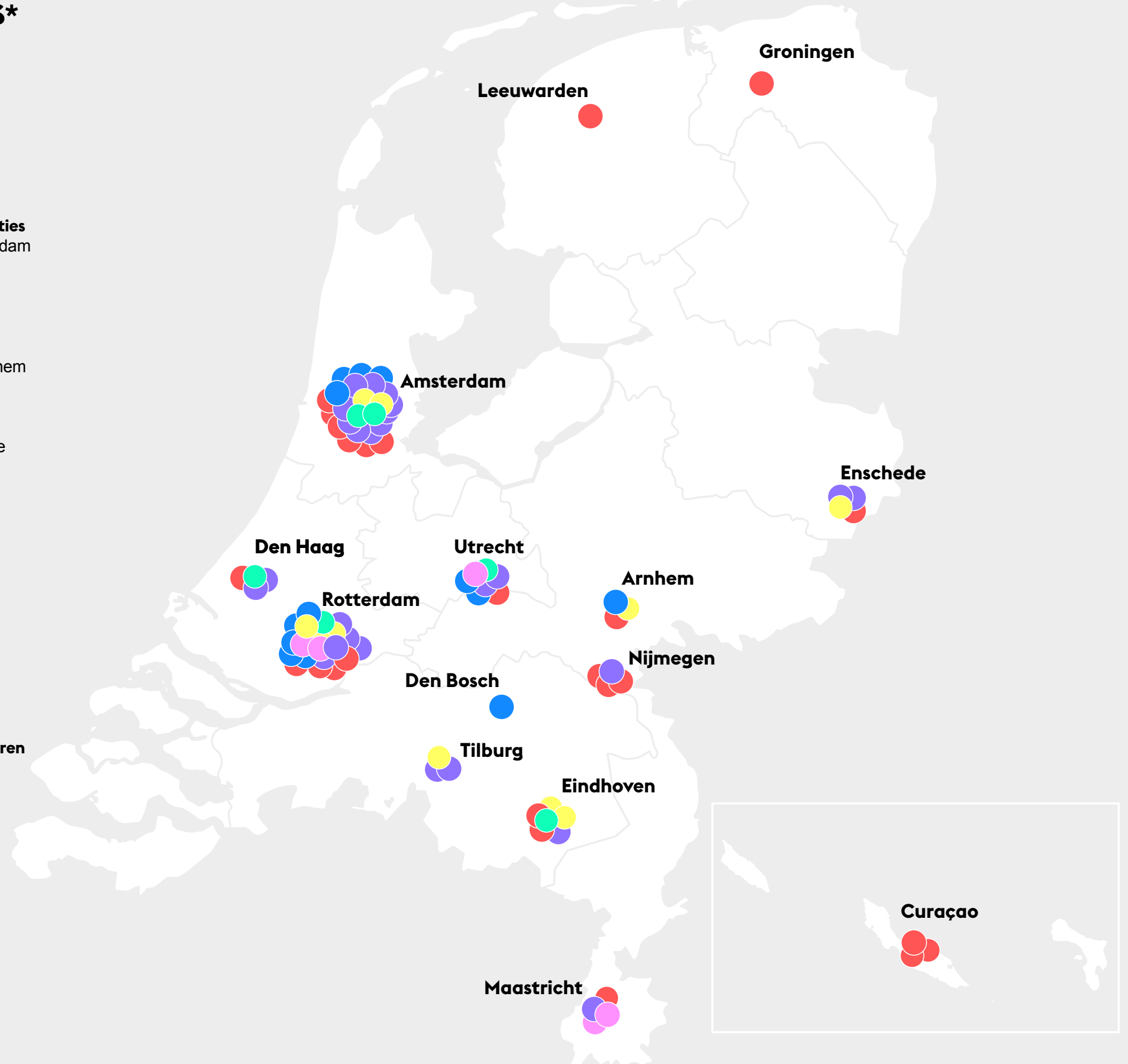
Sickhouse
The Grey Space in the Middle
The Hmm
Van Eesterenmuseum
Varia
Wobby.club
Zone2Source

● Festivals en publiekspresentaties

Architectuur Filmfestival Rotterdam
Art & Technology
Buro Mix
Cool Mediators
Cross Comix
Entrée
Fashion + Design Festival Arnhem
Freaky Dancing
FutureBites
Go Short - International Short
InScience International Science
Kaboom Animation
Kaya Kaya
Mediaart Friesland
Mind the Generations
Reverb Rotterdam
Rewire
Rotterdamse Dakendagen
Schemerlicht
Sickhouse
STRP
Viewmaster
What Design Can Do
Wintertuin Curaçao

● Platforms voor ontwerp en leren

AIR Rotterdam
Afdeling Buitengewone Zaken
Archiklas
Creative Coding Utrecht
Design Museum Den Bosch
Kitsunya
Post Neon
Rambler Amsterdam
Ruimtekoers
Sonic Acts
STORE
sSquare
Terra Nova

* Tien instellingen maken onderdeel uit van de Basisinfrastructuur en worden vierjarig ondersteund via het ministerie van OCW.

BioArt Laboratories Broedplaats voor innovatie

Door culturele instellingen in de creatieve industrie langdurig te ondersteunen met hun meerjarig activiteitenprogramma's speelt het Stimuleringsfonds een belangrijke rol in het versterken en ontwikkelen van de infrastructuur van de sector. Veel van deze instellingen werken interdisciplinair en geven professionals de ruimte om te experimenteren, te onderzoeken en te maken. Als platform bereiken ze vaak een breed publiek en slaan ze bruggen naar andere sectoren.

BioArt Laboratories werkt op het snijvlak van wetenschap, natuur, technologie en creativiteit. Met een breed netwerk van lokale, nationale en internationale partners uit de overheid, de culturele en creatieve sector, onderwijs en het bedrijfsleven wordt gewerkt aan projecten die voortkomen uit maatschappelijke vraagstukken. Biotechnologie vormt daarbij het uitgangspunt. Via verschillende programma's begeleidt BioArt Laboratories getalenteerde makers in hun professionele ontwikkeling door hen toegang te geven tot het laboratorium, een biomaterialenbank, expertise en een netwerk van experts. Zo is de organisatie een katalysator voor cross-over innovaties. BioArt Laboratories werd in 2011 opgericht door Jalila Essaidi en groeide sindsdien uit tot een culturele instelling die aanvankelijk via het Stimuleringsfonds en de afgelopen jaren via de BIS, de culturele basisinfrastructuur van het Rijk, werd ondersteund.

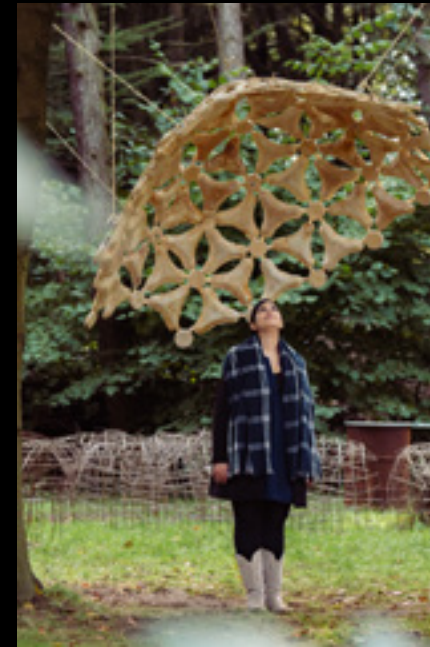
bioartlab.com

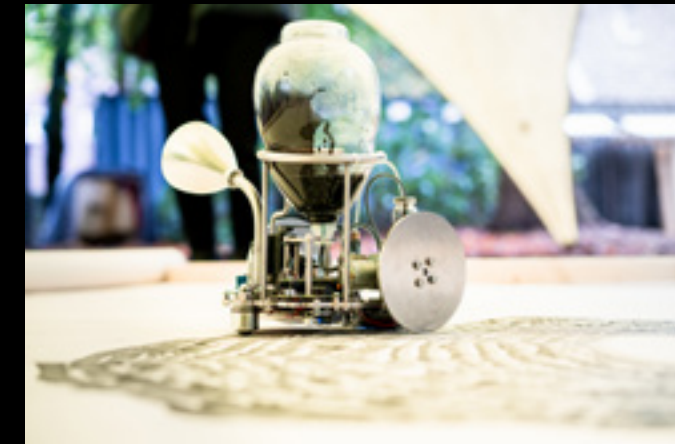
'Embracing Water', modulair systeem om regenwater op te vangen, door Shaakira Jassat
Foto: Nick Bookelaar

'Symbiocene Forest'
Foto: BioArt Laboratories

'MycoSonic', akoestische panelen van mycelium, door Richa Saini
Foto: Studio Heinrich

'Machine in Flux - Wood', een sensorische robot zet weersveranderingen om in tekeningen, door Sunjoo Lee en Ko de Beer
Foto: Nick Bookelaar

'Collecting Cultures'
Foto: BioArt Laboratories

4. Programmahuis 2025–2028

Binnen het programmahuis werkt het fonds samen met het veld aan het opzetten van een agenda, het uitwerken van thematische open oproepen en het opbouwen van een netwerk rond een specifiek thema en het organiseren van kennisdisseminatie. We onderzoeken nieuwe vormen van opdrachtgeverschap en subsidies. Een van de redenen hiervoor is dat uit het rapport *In de Schijnwerpers*¹⁸ bleek dat het overgrote deel van de culturele projecten en initiatieven die gericht zijn op maatschappelijke opgaven, wordt gefinancierd uit ‘culturele potjes’, oftewel geldstromen die al bestemd zijn voor de culturele sector. De grootste kans voor vergroting van het verdienen ligt in het aanboren van bronnen uit andere sectoren, namelijk de sectoren die profiteren van de bijdragen die de culturele sector levert aan taaiere vraagstukken in die sectoren. Het fonds gaat mogelijkheden hiertoe in de komende jaren verder verkennen.

Het fonds onderscheidt in 2025–2028 vijf programma's:

1. Talentontwikkeling – vallend binnen de instellingssubsidie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW);
2. Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp (ARO) – vallend onder een projectsubsidie van OCW en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK);
3. Programma Internationalisering Ontwerpsector – vallend onder het internationaal cultuurbeleid (ICB), een opdracht van OCW, Binnenlandse Zaken (BZ) en Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS);
4. Vrij programmahuis – vallend binnen de instellingssubsidie van OCW; en
5. Werk aan Uitvoering (WaU) – overheidsbreed programma voor het verbeteren van de publieke dienstverlening, looptijd tot 2032.

4.1 Talentontwikkeling

De praktijk van veel startende ontwerpers wordt gekenmerkt door interdisciplinariteit en maatschappelijke betrokkenheid. Zelfgegeneerde projecten, eigen onderzoeksvragen en het aangaan van nieuwe samenwerkingen staan hierbij centraal. Architecten, creative coders, game-ontwikkelaars, modeontwerpers en grafisch ontwerpers, allemaal kunnen zij hun culturele en maatschappelijke meerwaarde pas waarmaken als er wordt geïnvesteerd in de ontwikkeling van hun specifieke creatieve capaciteit. Dit geldt voor opkomende praktijken die, om voet aan de grond te krijgen, ondersteuning nodig hebben in het doorontwikkelen van artistieke en professionele vaardigheden. Maar ook voor meer ervaren professionals die mogelijkheden nodig hebben om te floreren. De afgelopen vier jaar heeft het Stimuleringsfonds vanuit de doelstelling talentontwikkeling gewerkt aan een ketenbenade-

ring gericht op de ondersteuning van ontwerpers in verschillende fases van hun loopbaan. De fases die we onderscheiden zijn: kennismaken, opkomen, bekwamen en floreren. Binnen het programma Talentontwikkeling krijgt dit, gericht op de verschillende fasen, vorm in een combinatie van de Regeling Talentontwikkeling, open oproepen en activiteiten op het gebied van artistieke en professionele (praktijk)ontwikkeling, kennisdeling, netwerkversterking en het vergroten van zichtbaarheid.

4.1.1 Kennismaken

Een samenhangend bestel van ontwerpeducatie en talentontwikkeling is noodzakelijk voor de toegankelijkheid van het ontwerpveld en het bevorderen van de artistieke kwaliteit van de professionele ontwerpers van morgen. Hiervoor is het fonds in 2022 gestart met de Open Oproep Platforms voor ontwerp leren, gericht op werkplaatsen, labs en andere platforms die jongeren stimuleren om praktische en strategische ontwerpvaardigheden op te doen. Het fonds richt zich hiermee specifiek op organisaties die de behoeften van de doelgroep goed kennen en met hun programma's jongeren (4-26 jaar) wegwijs maken in de Nederlandse maak- en ontwerpcultuur. Effecten die we in dit gedeelte van de keten willen bewerkstellings, zijn het ontwikkelen van nieuwe kennis en perspectieven, het krijgen van nieuwe vaardigheden en enthousiasme voor het ontwerpveld. Op de lange termijn kan dit leiden tot een groter creatief vermogen.

4.1.2 Opkomen en bekwamen

Alle aanvragers binnen het programma Talentontwikkeling wordt expliciet gevraagd zich te verhouden tot een of meerdere disciplines van het fonds. Om te bepalen of de praktijk van een aanvrager past binnen het ontwerpveld worden de definities gebruikt van de regelingen Vormgeving, Architectuur en Digitale cultuur.

De eerste aanvraag die startende ontwerpers doen, is vaak binnen de Regeling Talentontwikkeling, waardoor het een belangrijke ingang is richting het professionele veld. Voor de periode 2025–2028 gaat het fonds vanuit het programma Talentontwikkeling verder met het verbeteren van de toegankelijkheid voor makers die zich in de fase ‘opkomen en bekwamen’ bevinden. Gezien het groeiende aantal aanvragen, heeft het afbakenen van de reikwijdte van de Regeling Talentontwikkeling, Scout Nights en van open oproepen onze blijvende aandacht.

Ook binnen de Regeling Talentontwikkeling blijven diversiteit en inclusie aandachtspunten. Door aanvragers te bevragen op hun mogelijke bijdrage aan een diverser en inclusiever ontwerpveld, willen we dat er een betere representatie ontstaat van verschillende verhalen, achtergronden en perspectieven in het Nederlandse ontwerpveld. Daarbij hoeft een aanvrager niet ‘alle Nederlanders’ te bedienen, maar kunnen zij zich richten op specifieke doelgroepen en partners. De ambities van de aanvrager moeten, net als bij de andere criteria, blijik geven van zelfreflectie (over de positie van de eigen praktijk) en haalbare stappen om de ontwikkelvraag te beantwoorden.

Caribisch deel

Het Stimuleringsfonds heeft een budget gereserveerd om een impuls te kunnen geven aan de ondersteuning van de culturele en creatieve sector in het Caribisch gebied. Jaarlijks worden hier vier beurzen Talentontwikkeling verstrekt aan opkomende makers.

4.1.3 Floreren

Ook makers die een duidelijke positie in de sector innemen, hebben behoefte aan nieuwe impulsen en ontwikkeling. In dit gedeelte van de keten richt het fonds zich op mid-career professionals die een impuls willen geven aan de ontwikkeling van duurzame en vernieuwende strategieën voor hun praktijk. In 2024 vindt een onderzoek plaats om de effecten van de Open Oproep Professionalisering, die het fonds al acht jaar uitschrijft, aan te scherpen.

Traject Fresh Perspectives

Fresh Perspectives is een open oproep gericht op mid-career ontwerpers die in een langer lopend traject hun praktijk willen verdiepen in samenwerking met een of meerdere maatschappelijke partner(s), kennisinstelling(en), culturele organisatie(s) of grassrootsbeweging(en) en -gemeenschappen. In het traject staat een nieuwe, frisse blik op een relevant maatschappelijk vraagstuk of thema centraal.

4.2 Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp

Met het Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp geeft het Stimuleringsfonds in 2021–2024 uitvoering aan actielijn 3, ‘inzet ontwerp bij lokale en regionale initiatieven’, van het gelijknamige programma van het ministeries van BZK en OCW. Doel van het programma van het fonds is een integrale en adaptieve aanpak van ruimtelijke transitieopgaven op lokaal en regionaal

niveau te bevorderen door lokale en regionale samenwerking met inzet van ontwerpkracht te stimuleren. Het programma vertrekt vanuit het belang van de inzet van ontwerpkracht op alle schaalniveaus. Het stimuleren van experimenten op het lokale en regionale schaalniveau en reflectie op de opgebouwde kennis is noodzakelijk om een bijdrage te leveren aan de grote transitieopgaven op de hogere schaalniveaus. Het fonds doet dit door gemiddeld twee open oproepen per jaar uit te schrijven die thematisch aansluiten bij de vier prioriteiten zoals vastgesteld in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI):

- Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie.
- Duurzaam economisch groeipotentieel.
- Sterke en gezonde steden en regio's.
- Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied.

Bij het schrijven van dit beleidsplan zit het fonds midden in de zelfevaluatie van dit programma. In de zomer van 2024 volgt een nieuwe beleidskader Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp voor het fonds. De intenties van beide ministeries en het fonds is om het huidige kader te continueren. De omvang van ARO was in de periode 2021–2024 zo'n € 2,5 miljoen per jaar.

4.3 Programma Internationalisering Ontwerpsector

Het internationaal cultuurbeleid verbindt al meer dan vijftig jaar het Nederlandse cultuur- en buitenlandbeleid. Het ICB toont dat Nederland openstaat voor internationale samenwerking en uitwisseling met andere landen. Daarnaast stimuleert het ICB innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken en ondersteunt het de bredere politieke, economische en maatschappelijke belangen van Nederland en zijn partners wereldwijd. Het ICB is daarmee een van de pijlers van het buitenlandbeleid van het Koninkrijk.

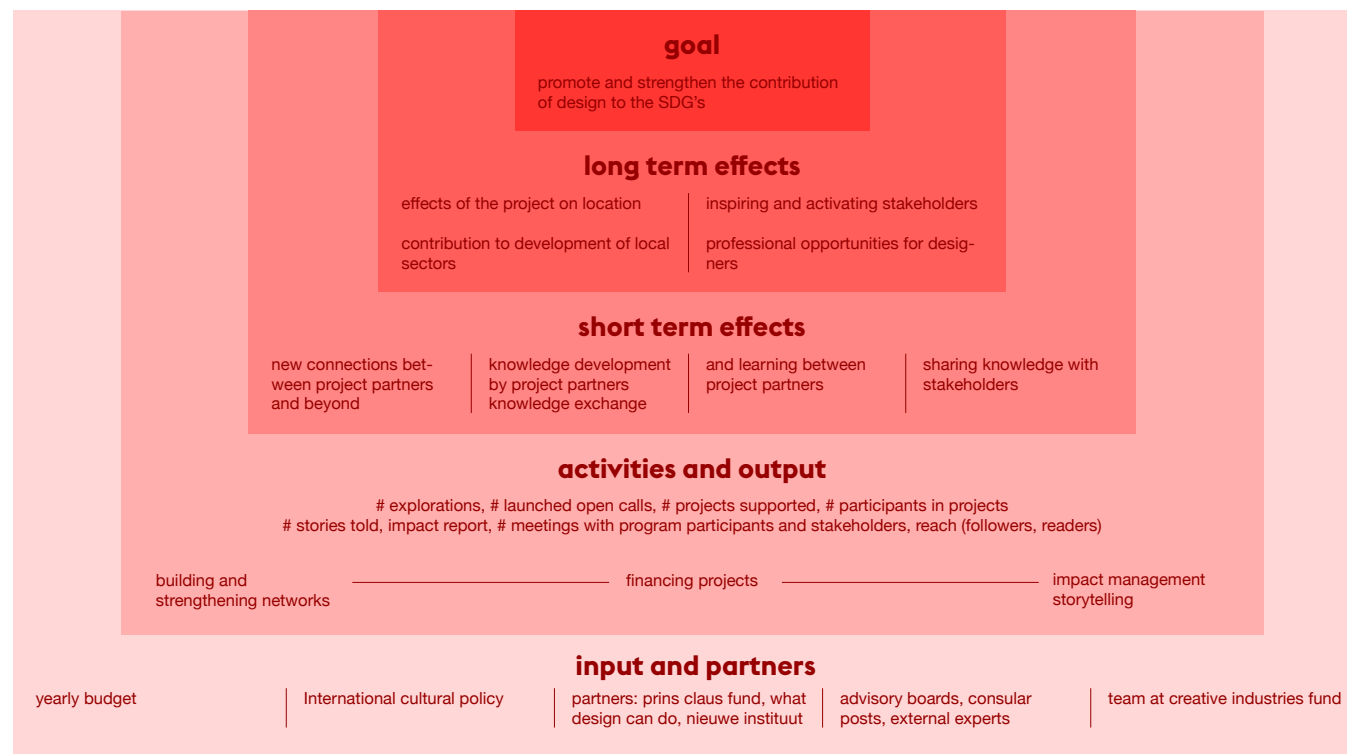
Het meerjarige ICB¹⁹ is gebaseerd op de beleidsagenda's van de minister van Buitenlandse Zaken, minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, en de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.²⁰

Het Programma Internationalisering Ontwerpsector is door het Stimuleringsfonds opgesteld binnen het kader internationaal cultuurbeleid voor de periode 2025–2028, dat op 24 januari 2024 is vastgesteld. Het is onderdeel van het meerjarige internationaal cultuurbeleid en draagt bij aan haar doelen: internationale culturele samenwerking en uitwisseling, het versterken van de internationale positie van de Nederlandse cultuursector, en het inzetten van de creatieve industrie om globale maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. Ook draagt het programma bij aan de ondersteuning van bilaterale relaties met andere landen en de versterking van de creatieve sector in landen in ontwikkeling.

¹⁹ <https://open.overheid.nl/documenten/1642ea41-a8eb-4042-b3c8-808c5c7dcbd0/file>

²⁰ Zie: Meerjarenbrief De Kracht van Kwaliteit, 4 november 2022, kamerstuk 32820, nr. 482; Uitgangspuntenbrief culturele basisinfrastructuur 2025-2028, 16 juni 2023, Kamerstuk 32820 nr. 499; Beleidsnota Doen waar Nederland goed in is - Strategie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, 24 juni 2022, Kamerstuk 36180 nr. 1; en Afrikastrategie 2023-2032, 30 mei 2023, Kamerstuk 29237, nr. 183.

¹⁸ <https://www.berenschot.nl/nieuws/groeipotentie-culturele-sector-met-bijdrage-maatschappelijke-opgaven>

Het fonds zal de ervaring die het de afgelopen jaren heeft opgebouwd in programmatisch werken aanwenden en uitbouwen met extra aandacht voor reflectie, kennisdeling, gelijkwaardige internationale samenwerking, klimaatbewustzijn en impact. De uitwerking van dit programma, met een omvang van € 2,1 miljoen euro per jaar, is als aparte bijlage opgenomen in dit beleidsplan.

4.4 Vrij programmahuis

De afgelopen jaren heeft het fonds onderzocht hoe er meer programmatisch kan worden gewerkt. Het gaat dan bijvoorbeeld om het benoemen waar ontwerpkracht kan worden ingezet bij maatschappelijke vraagstukken. Ontwerpers worden in toenemende mate gewaardeerd om hun creativiteit, beeldingskracht en verbindingskracht. Verduurzaming van de inzet van ontwerpkracht binnen traditionele organisatiestructuren zoals in de bouw-, energie- of zorgsector vraagt om blijvende aandacht voor een integrale aanpak en langdurige interdisciplinaire samenwerking tussen verschillende domeinen, maar ook om extra inzet op het lerend vermogen van zowel ontwerpende als opdrachtgevende partijen.

Het Stimuleringsfonds zal in de beleidsperiode 2025–2028 het opdrachtgeverschap voor ontwerpkracht bevorderen door nieuwe samenwerkingen met (private) partijen te starten en (hybride) financieringsstructuren gestalte te geven en daarmee de inzet van ontwerpkracht bij complexe samenwerkingsprojecten met een maatschappelijke urgentie programmatisch te ondersteunen. Vanuit het thema duurzaamheid en circulariteit zal vanaf 2024 worden verkend op welke wijze het fonds de inzet en kwaliteit van ontwerpkracht kan stimuleren. Het fonds sluit hiermee aan bij het advies van de Raad voor Cultuur om het transitieproces naar een duurzame

cultuursector handen en voeten te geven en te versnellen in een gezamenlijk proces van leren, zoeken en experimenteren.¹⁹

Daarnaast zal vanuit het Vrij programmahuis aansluiting worden gezocht bij partijen en programma's binnen en buiten de sector, zoals PONT (DDF). Het ministerie van OCW is bezig om verduurzaming van de sector onderdeel te laten worden van het bestel en betreft de fondsen daarbij. Het Stimuleringsfonds stelt zich als doel om de door het fonds meerjarig ondersteunde instellingen een plan van aanpak te laten opstellen voor de verduurzaming van hun organisatie en artistieke praktijk in de periode tot en met 2028. Het Vrij programmahuis zal hier, waar mogelijk, bij aansluiten. Het fonds reserveert binnen het Vrij programmahuis minimaal € 500.000 per jaar uit de instellingssubsidie van OCW.

Daarnaast continueert het fonds deze beleidsperiode de Open Oproep Platforms voor ontwerp en leren, die een brug slaat naar alle landsdelen (inclusief het Caribisch deel) om te werken aan een nieuw ecosysteem dat zich, naar analogie van bijvoorbeeld filmeducatiehubs en muziekscholen, richt op ontwerpeducatie. Hiervoor is een bedrag van € 350.000 per jaar gereserveerd en wordt aansluiting gezocht bij de activiteiten van Fonds voor Cultuurparticipatie.

4.5 Werk aan Uitvoering

In 2022 werd de rijkscultuurfondsen gevraagd de beleidsdoelstellingen van het programma Werk aan Uitvoering te volgen, gericht op de verbetering van publieke dienstverlening. Het uitzonderlijke karakter van dit WaU-programma vergeleken met andere rijksgestuurde programma's zit enerzijds in de ongewoon lange periode waarvoor middelen beschikbaar zijn (tot en met 2032) en anderzijds in het feit

dat de middelen specifiek voor de versterking van de eigen organisatie zijn bedoeld. Het fonds diende zeven plannen in voor de uitvoering van de ambities op het gebied van dienstverlening en toegankelijkheid. Hieronder volgt in het kort de doelstelling per deeltraject.

- 1. Regio:** het fonds realiseert een landelijk netwerk van regionaal georiënteerde scouts.
- 2. Archief en informatiebeheer:** het fonds rondt in 2025 een up-to-date selectielijst af en werkt met een degelijk informatiemanagementsysteem (datagedreven) in alle onderdelen van de organisatie. Binnen dit spoor wordt een traject ingezet rondom toepassing van AI binnen het fonds.
- 3. Diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie:** het fonds werkt onder andere aan de Web Content Accessibility Guidelines-certificering van de website, heeft een duidelijke inclusieve communicatiestijl en realiseert visuele middelen ter vervanging van tekstuele middelen zoals de subsidieleidraad.
- 4. Fair Practice Code:** het fonds heeft met betrekking tot alle regelingen een op maat gemaakt systeem om consistent te toetsen of en hoe aanvragen aan de Fair Practice Code voldoen. Hiertoe adviseren en ondersteunen we collega's, adviseurs en aanvragers in samenwerking met Platform ACCT.
- 5. Frontoffice:** we blijven een toegankelijk fonds waar het veld snel, kundig en persoonlijk wordt bediend en van advies wordt voorzien.
- 6. Zichtbaar maken van resultaten**
 - Focus op het laten zien van resultaten via verschillende media wordt gecontinueerd.
 - Verbeteren van datahuishouding.
 - Verbeteren van onze content (website, publiek jaarverslag).
 - Customer journey voor aanvragers.
 - Ontwikkelen aanvraag- en verantwoordingsformulieren op maat per regeling.
- 7. Opleiding en training**
 - Verder inventariseren van de leerbehoeftes van medewerkers bij alle rijkscultuurfondsen.
 - Verder inventariseren van mogelijke trainingen die antwoord bieden op die behoeftes.
 - Plannen van pilottrainingen voor medewerkers bij alle rijkscultuurfondsen.

In de meerjarenbegroting van dit beleidsplan zijn de totaalbedragen per jaar van de zeven deeltrajecten opgenomen. De voortgang van de trajecten wordt meegenomen in de jaarlijkse financiële verantwoording van het fonds.

¹⁹ Cultuur Natuurlijk, RvC, p5 <https://www.raadvoorcultuur.nl/binaries/raadvoorcultuur/documenten/adviezen/2023/06/14/cultuur-natuurlijk/Cultuur+Natuurlijk.pdf>

Foto's: Envisions, Ronald Smits

Envisions Industriële normen uitdagen

Talentontwikkeling is een van de speerpunten van het Stimuleringsfonds. In de subsidieketen die we daarvoor hebben opgezet, ondersteunen we jonge opkomende makers tot en met gevestigd talent. We bieden ruimte aan artistieke en professionele ontwikkeling, nieuwe samenwerkingen, netwerkopbouw en presentatie aan het (inter)nationale publiek. Zo kan talent tot wasdom komen en worden grenzen verlegd.

Ontwerpers als Simone Post, Iwan Pol, Jos Klarenbeek, Studio Truly Truly en Tijs Gilde ontvingen in de beginfase van hun carrière een talentontwikkelingsbeurs van het fonds. Het gaf een impuls aan hun individuele praktijken waarin materiaalonderzoek een belangrijke plek inneemt. De kracht van samenwerking ervaarden ze als leden van het veel grotere collectief Envisions. Wisselende teams van multidisciplinaire ontwerpers werken hier binnen bestaande industriële productieprocessen aan (esthetische) materiaalverkenningen, op zoek naar innovatie. Van nieuwe toepassingen van plaatmateriaal van 's werelds grootste spaanplaatfabrikant, tot innovatieve technische textielexperimenten op basis van oude ambachten in het TextielLab, en nieuwe materialen uit oude Levi's spijkerbroeken. Door innovatie op een toegankelijke manier zichtbaar te maken en het aangepaste proces letterlijk te laten zien, gelooft Envisions dat er sneller stappen kunnen worden gezet. Het collectief optimaliseerde in de afgelopen jaren de zakelijke koers en verdiepte de artistieke ontwikkeling; via verschillende presentaties op de Salone del Mobile wist het een groot internationaal publiek te bereiken.

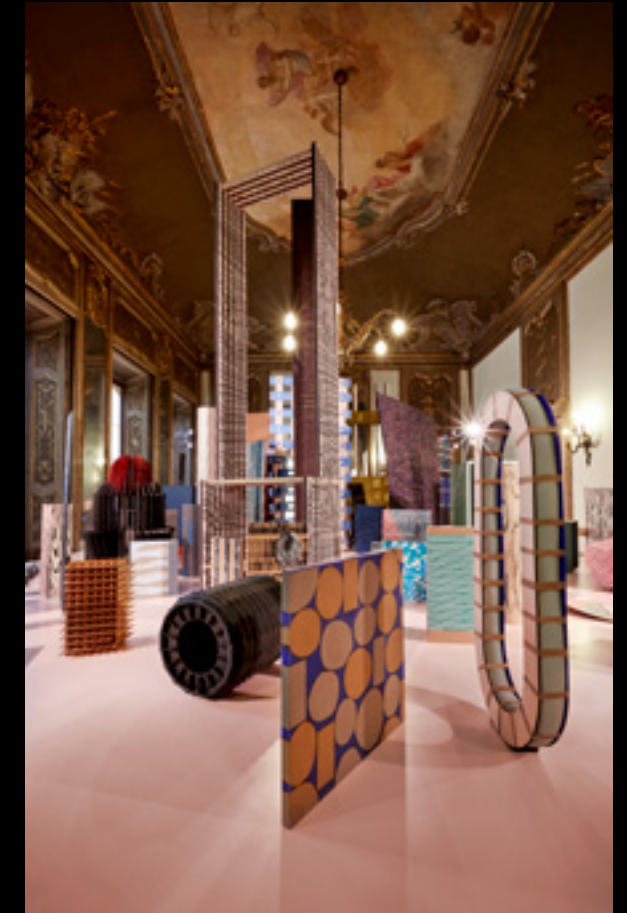
envisions.nl

'TextielLab Archive of the Future'

'TextielLab Archive of the Future'

'Finsa Wood in Process'

'Tech in Process Symposium'

5. Organisatie

Door de covidsteunmaatregelen is het budget van het Stimuleringsfonds in de beleidsperiode 2021–2024 met 75% gegroeid ten opzichte van het oorspronkelijke financiële beleidskader. Het fonds startte de beleidsperiode 2021–2024 met een gemiddeld jaarbudget van ruim € 17 miljoen. Drie jaar later bedroeg de totale begroting voor 2023 ruim € 32 miljoen, waarvan 60% gefinancierd uit structurele en 40% uit incidentele middelen. De omvang van de organisatie is navenant gegroeid van 30 fte in 2020 naar 44 fte in 2023.

Het budget van het fonds zal in de beleidsperiode 2025–2028 lager zijn dan in de jaren 2021–2024; de covid-steunmaatregelen zijn afgebouwd en een projectregeling als Innovatielabs wordt niet gecontinueerd. Niettemin ligt het aantal aanvragen in 2023 zo'n 40% hoger dan in de pre-covidperiode en de verwachting is dat dit op dit hogere niveau blijft. Het fonds wordt bekender, het aantal aanvragen en de kwaliteit ervan nemen toe, maar het budget van het fonds stijgt in de nieuwe beleidsperiode niet proportioneel mee. Er moeten dus scherpe keuzes worden gemaakt door de adviescommissies. Ook vraagt dit om een bedrijfsvoering met voldoende aandacht voor een gezonde relatie tussen werklust, werkdruk en werkplezier – naast belangrijke aspecten als de verdere professionalisering van de organisatie, de mogelijkheid om 'hybride' te werken, continue scholing van de werknemers, het creëren van flexibiliteit in de personeelsomvang en oog voor diversiteit en inclusie in alle facetten van het fonds. Behalve praktische kortetermijnoplossingen zoals extra ondersteuning vanuit de middelen van de WaU, zijn ook structurele maatregelen nodig. Daartoe wordt voorjaar 2024 een organisatieadviestraject ingezet, waarin wordt onderzocht hoe de bestaande organisatiestructuur kan worden geoptimaliseerd.

5.1 Personeelsbeleid

In januari 2024 heeft het fonds 46 medewerkers, waarvan ongeveer twee derde korter dan vijf jaar in dienst is. Samen is het een relatief jonge en divers samengestelde groep. Daarnaast koopt het fonds expertise in op bepaalde fronten zoals juridische expertise, HR, bestuursondersteuning, AVG, vertrouwenspersoon, arbodienst, ICT en het onderhoud van de website.

Het Stimuleringsfonds streeft ernaar om een prettige, veilige en stimulerende werkomgeving te creëren voor de medewerkers. Hiertoe zet het een aantal middelen in, waaronder een passende organisatiestructuur, marktconforme arbeidsvoorwaarden, goede arbeidsomstandigheden en ontwikkel- en opleidingsmogelijkheden. Op al die punten wil het de drie kernwaarden van het fonds – vooruitstrevend, verbindend en inclusief – uitdragen. Zo is er in het personeelsbeleid specifieke aandacht voor diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie, zowel in het aannamebeleid als in de omgang met elkaar en met externen. Ook voert het fonds iedere twee jaar een

medewerkersonderzoek uit, zijn er maandelijks gezamenlijke ontbijtsessies rond een bepaald thema en is er structureel overleg tussen bestuur/MT en de personeelsvertegenwoordiging. Verder beschikt het fonds over up-to-date meldprocedures voor ongewenst gedrag en integriteitsschending (klokkenluidersregeling).

5.2 Kwaliteitszorg

5.2.1 Toegankelijkheid regelingen en verlichting procedures

Het aantal aanvragen is in de covidjaren gestegen en blijft ook de komende jaren naar verwachting op een constant hoog niveau. In het veld is de naamsbekendheid van het fonds gegroeid. We bereiken meer diverse groepen aanvragers, wat bijvoorbeeld vraagt om meer begrijpelijke taal. Nieuwe disciplines zoals social design hebben zich doorontwikkeld en meer partijen zien de meerwaarde van het inzetten van ontwerpkracht. Daarbovenop komt dat de verschillende codes hebben geleid tot nieuwe randvoorwaarden. Dit leidt tot extra werk bij toetsing. En tot slot krijgt het fonds als kleine zbo te maken met nieuwe regelgeving, onder meer op het gebied van databeveiliging en transparantie. Kortom, het werk van het Stimuleringsfonds is de afgelopen jaren complexer geworden. Om de toegankelijkheid van de regelingen in de toekomst goed te houden en de werkdruk intern beheersbaar te maken, maken we aanpassingen in de subsidieafhandelingsketen, waarbinnen we de volgende fasen herkennen: oriëntatie aanvrager – aanvraag indienen – formele controle – beoordeling en besluitvorming – beschikking en betaling – uitvoering project en monitoring – verantwoording.

We gaan maatregelen invoeren die de procedures toegankelijker en beheersbaar maken. Dit doen wij onder meer door:

- de communicatie over de subsidieregelingen te herschrijven met het oog op meer helderheid en toegankelijkheid voor aanvragers;
- de procedure en instrumenten (waaronder AIMS) te versimpelen, te verduidelijken en te standaardiseren (mede in afstemming met de andere rijkscultuurfondsen);
- geen verantwoording meer te vragen bij zeer kleine aanvragen < € 10.000 of slechts steekproefsgewijs bij aanvragen < € 25.000 (vertrouwensprincipe);
- het aantal rondes en open oproepen per regeling te beperken;

- bij doorlopende regelingen een maximaal aantal aanvragen in te stellen;
- de werkwijze van de adviescommissies te standaardiseren en te vereenvoudigen;
- de vorm van advies, waar per aanvraag voor elk criterium de score wordt toegelicht, verder te standaardiseren; en
- het aantal adviseurs dat een aanvraag beoordeelt te beperken, met behoud van de kwaliteit van het advies.

De gemiddelde doorlooptijd van aanvraag tot besluit bij het Stimuleringsfonds is maximaal elf weken (met uitzondering van de meerjarige regelingen). Dat is ten opzichte van andere fondsen snel.

5.2.2 Evaluaties en monitoring

Om voortdurend te testen of het instrumentarium en de werkwijze van het fonds optimaal aansluiten bij het dynamische werkkterrein van de creatieve industrie, is een uitgebreide en gestructureerde systematiek van monitoring en evaluatie geïmplementeerd in de dagelijkse werkzaamheden. Belangrijke onderdelen van deze systematiek zijn bijvoorbeeld het analyseren van informatie over aanvragen in ons online aanvraagstelsel en de jaarlijkse evaluaties met de adviescommissies. Daarnaast, en wellicht het allerbelangrijkste, is het contact met partijen in de ontwerpsector en (potentiële) aanvragers in aanloop naar, tussentijds en bij afronding van een project of programma. Het intensieve contact tussen fonds en aanvragers wordt ook door aanvragers enorm gewaardeerd.²¹ Andere opties voor het monitoren en evalueren van onze activiteiten zijn de inzet van uitgebreider impactmanagement (zie hoofdstuk 2) of het laten uitvoeren van een evaluatie door externe onderzoekers.

5.2.3 Bezwaar

Het Stimuleringsfonds besteedt veel aandacht aan een goede communicatie met aanvragers en een professionele beoordeling. Mocht een aanvrager het niet eens zijn met een beslissing van het Stimuleringsfonds, dan kan deze een herziene aanvraag, een bezwaarschrift of een klacht indienen. De vaste adviescommissie voor bezwaarschriften bestaat uit vijf onafhankelijke experts, deskundig op het gebied van cultuur en recht. In een hoorzitting horen zij de aanvrager en adviseren het bestuur. Deze commissie formuleert geen inhoudelijk advies. Als blijkt dat dit wel noodzakelijk is voor de afhandeling van het bezwaar, dan kan deze commissie adviseren de aanvraag nogmaals aan de commissie van de betreffende regeling voor te leggen. Het Stimuleringsfonds kende de afgelopen jaren een zeer laag percentage van aanvragers die in bezwaar gaan. Het percentage behandelde bezwaren ten opzichte van het aantal afgewezen aanvragen bedroeg over de periode 2018–2022 gemiddeld 1%.²²

5.2.4 Meldprocedures

Het fonds publiceert op de website een klachtenreglement, een extern vertrouwenspersoon en een protocol dat voldoet aan de *Gedragscodes voor de vertrouwenspersoon* van de Landelijke Vereniging van Vertrouwenspersonen. Daarnaast is er een Regeling Integriteitsmeldingen naar aanleiding van de Wet Huis voor klokkenluiders. Deze regeling benoemt de

procedure en mogelijkheden voor het melden van geconstateerde integriteitskwesties binnen de organisatie. In 2023 is zowel het protocol als de regeling geüpdatet om een zo laagdrempelig mogelijke meldingsstructuur te creëren. Daarnaast heeft het fonds voor medewerkers een handreiking opgesteld hoe mogelijke schijn van belangenverstremming kan worden voorkomen.

5.2.5 Jaarverslag en jaarrekening

Het jaarverslag en de jaarrekening dienen ter verantwoording aan de Raad van Toezicht (RvT) en aan het ministerie van OCW. De jaarrekening wordt opgesteld conform het *Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021–2024* van OCW. Daarnaast brengt het Stimuleringsfonds sinds 2016 elk jaar een publieksversie van het jaarverslag uit die voldoet aan de verplichtingen opgelegd aan een zbo. Dit betreft een interactieve versie met portretten van ondersteunde aanvragers, die in april op de website wordt gepubliceerd. Het fonds geeft geen geprinte versie van het jaarverslag uit.

5.3 Organisatie bestuur en toezicht

Het Stimuleringsfonds is een zbo. Conform de Statuten werkt het Stimuleringsfonds met een bestuur en RvT. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van deze organen zijn vastgelegd in de Statuten en de Reglementen voor bestuur en RvT. Jaarlijks voert de RvT een zelfevaluatie uit, die om het jaar extern wordt begeleid (opnieuw in voorjaar 2024). De RvT streeft naar een goede balans in de samenstelling tussen leeftijd, geslacht, nationaliteit, (bestuurlijke) ervaring en culturele achtergrond. Bovendien wordt verwacht dat de leden over een uitgebreid netwerk beschikken in een of meerdere werkkterreinen van het fonds. Binnen de RvT zijn een auditcommissie en een remuneratiecommissie ingesteld, alsmede portefeuilles belegd rondom relevante thema's als HR/organisatieontwikkeling, fair practice en diversiteit & inclusie.

Minimaal viermaal per jaar vergaderen bestuur en RvT aan de hand van een jaargenda en bespreken ze actuele ontwikkelingen. Uit oogpunt van professionalisering wordt de RvT sinds de laatste jaren ondersteund door een secretaris, die als bestuurssecretaris ook het bestuur en managementteam bijstaat. Indien wenselijk heeft de bestuurder informeel overleg met de voorzitter van de RvT. Bij de beleidsvorming en beleidsuitvoering wordt de bestuurder bijgestaan door het MT.

5.4 Beleid met betrekking tot codes in de cultuursector

Het fonds volgt, net zoals de brede cultuursector, de codes in de cultuursector. Er wordt van alle medewerkers verwacht dat zij zich conform deze codes gedragen en dat wordt evenzo van het Stimuleringsfonds zelf verwacht.

5.4.1 Governance Code Cultuur

De *Governance Code Cultuur* is een instrument voor goed bestuur en toezicht in de cultuursector. De directeur-bestuur-

²¹ 90% van de aanvragers is bijvoorbeeld (zeer) tevreden over het telefonisch contact met medewerkers van het Stimuleringsfonds. Blauw Research, Waarderingsonderzoek onder aanvragers over 2021–2022, 2023, p. 21.

²² Visitatierapport, visitatiecommissie landelijke rijkscultuurfondsen 2023, p. 13.

der en de Raad van Toezicht richten zich in de uitvoering van hun taken naar de principes uit de Governance Code Cultuur. Deze code is verankerd in de Statuten en Reglementen voor bestuur en het raad-van-toezichtmodel. Statuten en Reglementen zijn in 2023 aangepast aan de laatste wet- en regelgeving, waardoor aspecten als hoe om te gaan met tegenstrijdig belang goed zijn verankerd. Tevens heeft de RvT op basis van deze code een *Visie op Toezicht* opgesteld, die eind 2023 is geschreven naar een meer publiekstoegankelijke versie.

Het bespreken van de code is een vast onderdeel van de sollicitatiegesprekken voor nieuwe werknemers, leden RvT en voor adviseurs. De Governance Code Cultuur is verankerd in de *Werkwijze adviescommissies*, de administratieve organisatie en interne beheersingsmaatregelen AO/IB en in de arbeidsvoorwaarden van het personeel. Ook is de code verwerkt in de gezamenlijk door de rijkscultuurfondsen in 2013 opgestelde *Gedragscode Cultuurfondsen*, waarin afspraken zijn gemaakt over onder meer de kwaliteit van dienstverlening, transparantie en privacy.

Cultuur+Ondernemen heeft eind 2023 de jaarverslagen van honderd culturele instellingen (uiteenlopend qua doelstelling, budget en omvang) gescreend op de uitgangspunten en toepassing van de Governance Code Cultuur in het jaarverslag en/of vermeldingen op de website. Dit is vertaald naar vijftien indicatoren waarop kan worden gescoord (0, 1 of 2). Toegepast op het jaarverslag 2022 van het Stimuleringsfonds scoort het fonds, met 18 van de 21 maximaal te behalen punten, hoog, ook gezien de gemiddelde score (17 punten) door de grootste organisaties met baten van meer dan € 5 miljoen. Volgens deze screening zijn de voornaamste laatste verbeterpunten van verslaglegging in de nieuwe beleidsperiode: een uitgebreidere toelichting op het eigen functioneren van de RvT of het bestuur en op de omgang van het fonds met situaties van (potentiële) belangenverstrengeling.

5.4.2 Code Diversiteit en Inclusie

Het Stimuleringsfonds ambieert een organisatie te zijn waarin diversiteit en inclusie onderdeel zijn van het DNA, waar het belang ervan wordt erkend en uitgedragen. Deze ambitie is gericht op de vier pijlers: programma, publiek, personeel en partners, zoals benoemd in de *Code Diversiteit en Inclusie*. Zowel in het beleid van het Stimuleringsfonds als in de werkwijze van het fonds is er specifiek aandacht voor (culturele) diversiteit. Dit komt terug in het personeelsbeleid en de werving van nieuw personeel, maar ook in de werving van adviseurs of leden van de Raad van Toezicht.

In 2021 is een plan van aanpak DEI (diversiteit, gelijkheid en inclusie) gepubliceerd en sindsdien heeft het fonds acties ondernomen op diverse aandachtsgebieden: ‘interne organisatie’, ‘regelingen en procedures’ en ‘stakeholders en communicatie’. Ook is er vanuit de organisatie een werkgroep DEI ingesteld die nieuwe activiteiten opzet en uitvoert. Zo worden er regelmatig trainingen gegeven die de medewerkers handvatten bieden over hoe om te gaan met DEI in de contacten onderling en met externen.

DEI is ook een vast onderdeel geworden in de werkwijze en regelingen van het fonds. Het onderschrijven en toepassen van de code is een voorwaarde voor instellingen bij de regelingen voor instellingssubsidies en activiteitenprogramma’s. Voor de regelingen voor projecten geldt dat de aanvragers de code

dienen toe te passen. Het versterken van de diversiteit en inclusie is onderdeel geworden van de beoordelingscriteria van de adviescommissies. Hierbij hanteert het fonds bewust een brede definitie. Behalve culturele diversiteit kan dit criterium ook betrekking hebben op bijvoorbeeld geografische spreiding of opleidingsniveau. Overigens blijken niet alle regelingen zich voor een strikte eis van DEI te lenen en is het vooralsnog lastig om eenduidige maatstaven te formuleren die op alle regelingen van toepassing zijn. De komende periode worden de ervaringen uit de verschillende regelingen verder geëvalueerd en de kennis en ervaringen binnen en tussen de regelingen gedeeld. Voor het fonds houdt dit ook in dat we onze regelingen toegankelijk houden voor makers, instellingen of publiek in alle delen van het Koninkrijk – ook buiten de Randstad en zeker ook in het Caribisch deel van het Koninkrijk.

5.4.3 Fair Practice Code

In het beleidskader geeft de staatssecretaris aan voor een stevige creatieve en culturele sector te willen staan. Dit betekent onder meer een gezonde arbeidsmarkt en een eerlijke beloning. Een belangrijk instrument hierbij is de *Fair Practice Code*. De Fair Practice Code dient als paraplu voor het maken van regelingen en richtlijnen ter verbetering van het verdienvermogen en de ontwikkelperspectieven voor werkenden in de culturele en creatieve sector. De aandacht voor fair practice is de afgelopen jaren blijvend gebleken, ook – en misschien wel juist – tijdens de covidperiode. De start van de nieuwe beleidsperiode in 2025 vormt het beginjaar waarin de Fair Practice Code binnen de BIS ook daadwerkelijk moet zijn geïmplementeerd.

Met Platform ACCT, waarin het Stimuleringsfonds deelneemt, is er een stabiele sectorbrede partij ontstaan, die zich inzet om de code breed te implementeren. Het Stimuleringsfonds wil de komende periode een stimulerende rol innemen bij de uitwerking van de richtlijnen en cao’s die voorhanden zijn, zodat er tools en procedures komen waarmee aanvragers zo goed mogelijk in staat worden gesteld om de code te implementeren of toe te passen (wat een subsidievoorwaarde is). Daartoe heeft het fonds de afgelopen periode al de nodige gesprekken gevoerd (intern, met adviseurs, met het veld, met andere financiers). Belangrijk om te vermelden is dat de focus hierbij, ook bij partijen als Platform ACCT, vooralsnog ligt op fair pay en minder op de breedte van fair practice.

Het fonds informeert aanvragers actief over toepassing van de Fair Practice Code. Eind 2023 is daartoe ook een fair practice coördinator gestart die fair pay – en hopelijk op termijn ook fair practice in de breedte – verder verankert in de procedures en de beoordelingssystematiek alsmede in de informatievoorziening en ondersteuning van de aanvragers.

5.5 Financieel beleid

Voor de inrichting van het financieel beleid past het Stimuleringsfonds het Normenkader financieel beheer voor instellingen met een publiek belang toe. Dat houdt in dat op basis van een risicoanalyse de AO/IB, de planning-en-controlcyclus, de controlfunctie en controle en het toezicht daarop worden ingericht. Dit betreft de werkwijze met betrekking tot subsidieaanvragen, adviescommissies, bezwaren en klachten, interne en publieke evaluaties, inkoop, betalingen, financiële administratie, P&O en bestuur. Het geheel van functiescheidingen,

procedures, richtlijnen, registraties en verantwoordelijkheden en bevoegdheden die worden ingericht ten behoeve van het financieel beheer wordt periodiek (intern, en jaarlijks door de accountant) beoordeeld op juiste toepassing. Bovendien vindt periodiek een update van het beheerssysteem plaats naar aanleiding van wijzigingen in werkwijze en/of verbeteringen die worden gesignaleerd.

Bij aanvang van de huidige beleidsperiode is het fonds een APK-percentage van 19,14% met OCW overeenkomen, op basis van een uitgebreide kostenraming. De bedrijfsmatige processen zijn sindsdien op een flink aantal punten verbeterd en aangescherpt, waaronder de doorontwikkeling van het digitaal administratief subsidieproces AIMS, waarmee kerncijfers gemakkelijker worden verkregen. Dit zorgt voor betere aansluiting op de uitvoering van de subsidieregelingen en automatisering van de processen. De workflow voor goedkeuring van facturen en administratieve verplichtingen is geautomatiseerd en er is een professionaliseringslag gemaakt in de inrichting en rapportagecyclus met betrekking tot financiën en risicoanalyse voor de Raad van Toezicht. De interne beheersingsmaatregelen worden jaarlijks geüpdatet en aangescherpt met het oog op de controle van de doelmatigheid en rechtmatigheid bij de uitvoering van de regelingen.

De voornaamste risico’s in de afgelopen periode waren: overschrijding van het subsidiebudget bij alsnog te verlenen subsidies als gevolg van bezwaarschriften. Dit is met toestemming van OCW ondervangen door een bestemmingsreserve bezwaren als aanvulling op de algemene reserve aan te leggen. Op basis van het advies van de Auditdienst Rijk is een weerstandsniveau van 5% van de jaaromzet als buffer vastgesteld om de bedrijfsvoering risico’s van het Stimuleringsfonds op te vangen. Het fonds heeft die buffer bij de start van de beleidsperiode 2025–2028 met een algemene reserve van € 1.200.000.

Verder is de beperking in de personele capaciteit door ziekteverzuim een risico. Het medewerkersonderzoek, de inzet van extra personele capaciteit bij de uitvoering van regelingen en bij ondersteunende taken en regelmatige informatie- en ontmoetingsessies met de medewerkers zijn instrumenten om het welzijn van de medewerkers te monitoren en te verbeteren. Ook zal het organisatieadviestraject in 2024 naar verwachting handvatten bieden om dit risico in de nieuwe beleidsperiode te verminderen.

5.6 Strategische communicatie

Het Stimuleringsfonds heeft de ambitie om een vooruitstrevende rol te spelen in het dynamische veld van de creatieve industrie. Het fonds wil daarbij het knooppunt zijn tussen ontwerpers en maatschappij met het doel de maatschappelijke betekenis van ontwerp zichtbaarder te maken en te versterken. Tegelijkertijd dragen we uit dat experiment en onderzoek ten grondslag liggen aan de artistieke en professionele ontwikkeling van makers. We laten zien dat subsidie leidt tot inspirerende, betekenisvolle resultaten, en dat ontwerpers daarvoor vaak samenwerken met wetenschappers, overheden en/of de industrie. Door de strategische inzet van communicatie maken we de impact van goed ontwerp zichtbaar. Dit komt niet alleen de ondersteunde projecten en de sector ten goede, maar ook het fonds. Het toont ons bestaansrecht aan

en laat zien hoe we samen met ontwerpers vorm geven aan een positieve toekomst.

De context waarin het fonds opereert is complexer geworden: het aanvraagveld is verbreed met nieuwe doelgroepen, er is meer interdisciplinariteit, meer online communicatie en een groei van regelingen en open oproepen. Dit alles heeft ook zijn weerslag op de communicatie van het fonds. Er is vanuit de regelingen een toenemende behoefte om resultaten, kennis en impact te delen. Dit is voor een deel belegd in het flankerend beleid van een aantal regelingen. Maar een optimale vertaalslag van de organisatiestrategie naar de verschillende doelgroepen en stakeholders vraagt om stevige en tijdige inbedding van (strategische) communicatie en ruimte voor eigenaarschap. Daarbij wordt het steeds belangrijker om de kwaliteit en consistentie in alle communicatie-uitingen te bewaken en kansen optimaal te benutten.

De website blijft het belangrijkste communicatiemiddel en is zowel loket, etalage als archief. Nieuwsbrieven gericht op specifieke doelgroepen, sociale media (met name Instagram en LinkedIn) en spreekuren zijn belangrijke aanvullende middelen om contact te houden met de doelgroep en nieuwe doelgroepen te bereiken. De nieuwe website helpt het fonds om subsidies beter over het voetlicht te brengen en resultaten uit te lichten. De functionaliteit en de contentstrategie voor de website, blijven de komende periode in ontwikkeling.

Speerpunten in het communicatiebeleid zijn:

- Toegankelijkheid. Dit is een voorwaarde en ligt besloten in de kernwaarde ‘inclusief’. Zowel wat betreft taal (in de volle breedte, dus ook de teksten van de regelingen en oproepen) als procedureel kan de toegankelijkheid worden vergroot.
- Inzet op visuele middelen. Dit kan bijdragen aan een grotere toegankelijkheid, denk aan leidraden, uitleg over de procedure en resultaten. Daarnaast is het Stimuleringsfonds zo digitaal mogelijk in zijn uitingen en minimaliseert het papieren publicaties.
- Zichtbaarheid van netwerken en van de geografische spreiding van makers vergroten, door middel van betere data. Om dit te bereiken zal de uitvraag in AIMS worden aangepast.
- Zichtbaarheid van de makersketen vergroten. De ondersteuning in verschillende fases van een carrière is een belangrijke waarde van het fonds. Dit laten we te weinig zien en kan sterker worden uitgedragen.
- Groter bereik van het fonds. Hoewel de naamsbekendheid van het fonds groot is – zo groeide het aantal volgers op social media in de periode 2018–2022 van 19.532 naar 35.270 – blijven we ons richten op uitbreiding van de bestaande doelgroepen. Het veld blijft namelijk in beweging.
- Interne communicatie. Als gevolg van de groei van de organisatie is het nodig op dit vlak een strategie te ontwikkelen en te werken aan het draagvlak voor communicatie binnen de andere teams.
- Last but not least: AI zal een steeds grotere rol spelen in het werk van het fonds. Er is ruimte om de communicatieve en beleidsondersteunende mogelijkheden van AI te onderzoeken. Hiermee wordt in 2024 gestart binnen het WaU-traject.

Social media zijn bij uitstek geschikt om het verhaal van ontwerpers en projecten te vertellen, om zo te laten zien wat het ontwerpveld met ondersteuning van het fonds teweegbrengt. Hiermee vergroten we de zichtbaarheid en het imago van het fonds en versterken we de creatieve industrie. Op Instagram ligt de focus op resultaat en op de maker, het persoonlijke talent en artistieke kwaliteit in experiment, onderzoek of cross-over. We laten hier zien wat het fonds doet en voor wie het is. Op Facebook en vooral LinkedIn staan werving en ons feitelijke aanbod centraal. Het delen van resultaten is hier ondersteunend aan. We richten ons hier hoofdzakelijk op de vakgemeenschap en de professional; op Instagram bereiken we ook meer de periferie van deze doelgroep. Jaarlijks groeit het totaal aantal volgers met zo'n 20%. Communicatie en verantwoording over het gevoerde beleid krijgen onder andere op een toegankelijke wijze vorm binnen een interactief jaarverslag met portretten van ondersteunde aanvragers.

5.7 Transparantie en toegankelijkheid

Als publiek fonds streven we ernaar om een 'open fonds' te zijn. In het kader van transparantie zijn alle relevante documenten inzake governance, procedures voor aanvragen en

de codes voor de cultuursector op de website gepubliceerd. Hetzelfde geldt voor de beleidsplannen en jaarverslagen en het voor aanvragers en adviseurs belangrijke document Werkwijze adviescommissies. Verder zijn alle subsidieregelingen overzichtelijk gepubliceerd, inclusief de relevante documenten, en zijn op de website alle adviseurs te vinden. Jaarlijks werft het fonds via een openbare vacature nieuwe adviseurs met een positie als maker, architect, ontwerper, onderzoeker, beschouwer of andere expertise binnen de creatieve industrie om in onze adviescommissies plaats te nemen voor maximaal vier jaar. Een onafhankelijke commissie adviseert over de sollicitaties. Het fonds streeft ernaar in alle commissies intersectioneel divers te zijn.

Daarnaast gaan we met regelmaat in gesprek met het veld, in Rotterdam en op andere locaties in het land. We houden voeling met het publiek en monitoren tijdens onder meer onze jaarlijkse open dag, via spreekuren en in evaluaties of het Stimuleringsfonds zijn instrumentarium en werkwijze goed inzet. Met de publieksevenementen die we organiseren, richten we ons ook nadrukkelijk op potentiële aanvragers en elke cultuurregio, dit met het oog op diversiteit en vernieuwing.

6. Begroting

6.1 Meerjarenbegroting 2025– 2028

De meerjarenbegroting 2025– 2028 van het Stimuleringsfonds is opgesteld conform de inrichtingseisen van het ministerie van OCW, gebruikmakend van het model ‘exploitatierkening’ uit het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Fondsen 2021–2024. Op basis van deze indeling is het onderscheid tussen subsidiehuis en programmahuis niet in één oogopslag te herleiden uit de meerjarenbegroting.

In het model ‘exploitatierkening’ worden de lasten (apparaatskosten en activiteitenlasten) gefinancierd uit de instellingssubsidie afzonderlijk gepresenteerd. De lasten gefinancierd uit de programma- en projectsubsidies worden gepresenteerd als één totaalbedrag.

Het subsidiehuis en het programmahuis worden beide gefinancierd uit zowel instellingssubsidie als programmasubsidie. In de specificatie van de begroting is zichtbaar gemaakt welk deel van de middelen wordt besteed aan het subsidiehuis en welk deel aan het programmahuis. Hieronder volgt in hoofdstukken de toelichting op de meerjarenbegroting.

Baten

Opbrengsten

De directe opbrengsten bestaan uit lager vastgestelde en ingetrokken bijdragen en uit overige inkomsten. Lager vastgestelde subsidies worden toegevoegd aan de algemene reserve. Ingetrokken subsidies worden aangemerkt als niet-verleende subsidies, zodat de middelen hiervan beschikbaar blijven voor de te verlenen subsidies.

Bijdragen

- Instellingssubsidie culturele basisinfrastructuur (OCW): Het financieel kader voor de periode 2025–2028 bedraagt € 19.637.885 per jaar, op basis van het loon-/prijspeil 2023. De aanpassing van de begroting naar loon- en prijspeil 2023 is berekend op basis van het door de minister vastgestelde percentage van de loon- en prijsbijstelling 2023²²: 6,426% voor de loonontwikkeling en 5,896% voor de prijsontwikkeling. Voor de berekening van de totale bijstelling is dezelfde verhouding voor loon- en prijsgevoeligheid gehanteerd als is vastgesteld in bovengenoemde brief: 70% voor loon- en 30% voor prijsgevoeligheid.
- Instellingssubsidie Programma Werk aan Uitvoering 2025-2028 (OCW): De middelen voor het programma WaU zijn geoormerkt toegevoegd aan de reguliere vierjaarlijkse instellingssubsidie ex art. 4c van de Wet op het specifiek cultuurbeleid. Het financieel kader van het programma WaU voor de periode 2025-2028 bedraagt gemiddeld € 901.941 per jaar, op basis van het loon- en prijspeil 2023.

- Instellingssubsidie Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp (OCW/BZK): Bij het schrijven van het beleidsplan is het kader, en daarmee de opdracht voor het Stimuleringsfonds, binnen het stimuleringsprogramma ARO nog niet bekend. Om deze reden is de geprognosticeerde opdracht aan het Stimuleringsfonds vanuit het Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp in de meerjarenbegroting als PM opgenomen.
- Programma Internationaal Cultuurbeleid (OCW/BZ/BHOS): De gemiddelde jaarbijdrage is op 24 januari 2024 vastgesteld op € 2.122.400.

De totale baten van het fonds voor de periode 2025-2028 zijn gemiddeld € 22.662.226 op jaarbasis.

Lasten

Apparaatskosten – personeel

De personeelslasten zijn hoger dan in de beleidsperiode 2021–2024 door toename van het aantal taken van het fonds. Voor de periode 2021–2024 was de gemiddelde bezetting voor de activiteiten binnen de instellingssubsidie ongeveer 27 fte. Voor 2025–2028 verwacht het Stimuleringsfonds, op basis van dit beleidsplan, een bezetting van gemiddeld 36,3 fte te realiseren, waarvan 6,9 fte voor het programma WaU.

Apparaatskosten – materieel

De begroting van de materiële apparaatskosten is hoger dan in de meerjarenbegroting 2021–2024. De kosten voor huisvesting, afschrijving en communicatie zijn gestegen. De hogere afschrijvingskosten zijn gestegen vanwege de investeringen die zijn gedaan in de verbouwing van het kantoorpand en de investering in het subsidiemanagementsysteem AIMS. Deze investeringen waren noodzakelijk voor de verbetering van de werkomgeving en de professionalisering van de organisatie. Het beheer van de website vraagt een grotere investering in de naleving van vereisten van de AVG en informatiebeveiliging.

Apparaatskostennorm

In het beleidskader 2025–2028 voor de instellingssubsidie is een percentage van 19,14% vastgesteld voor de apparaatskosten (APK) van het Stimuleringsfonds.

Voor WaU geldt een ander kader. Daar waar toevoeging van WaU-middelen leidt tot een tijdelijke overschrijding van het normpercentage van 19,14%, wordt de stijging toegelicht in de jaarverantwoording. Aangezien de WaU-middelen worden op de verbetering in de uitvoering en dienstverlening worden de middelen uitsluitend besteed aan apparaatskosten. Daarmee komt op basis van de meerjarenbegroting 2025–2028 het apparaatskostenpercentage inclusief de WAU-kosten uit op 22,69%.

Activiteitenlasten

Het financieel kader 2025–2028 van de minister van OCW is gezien de omvang van het werkerrein van de creatieve industrie en de verscheidenheid van de disciplines niet toegewezen per discipline en/of doelstelling. In de specificatie van de meerjarenbegroting is het te besteden budget per regeling weergegeven. Voor twee regelingen is nog een extra toelichting noodzakelijk:

- Voor instellingen binnen 1-, 2-, en 4-jarige regelingen zijn meer middelen beschikbaar. Het Stimuleringsfonds reserveert voor de nieuwe periode een fors hoger bedrag voor de ondersteuning van instellingen en activiteitenprogramma's, om de organisaties in staat te stellen aan de Fair Practice Code te kunnen voldoen. In totaal gaat het om een extra bedrag van € 1.550.000. Het fonds houdt vast aan de trapsgewijze opzet van regelingen die groei van kleine instellingen over de jaren mogelijk maakt.
- Het Nederlands Filmfonds en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie hebben besloten de gezamenlijke regeling Immerse\Interact in de beleidsperiode 2025–2028 voort te zetten. Op twee punten zullen de samenwerking en de regeling per 2024 al worden aangepast:
 - Het Stimuleringsfonds wordt per 2024 penvoerder van de regeling;
 - Het Filmfonds en het Stimuleringsfonds reserveren ieder een extra budget van € 200.000 per jaar, bestemd voor distributie.

²² Brief d.d. 25 mei 2023, kenmerk 1155368/37689176

Meerjarenbegroting 2025 – 2028

gemiddelde jaarbegroting € totaalbegroting 2025–2028 €

baten

	gemiddelde jaarbegroting €	totaalbegroting 2025–2028 €
Totale opbrengsten	0	0
Subsidie OCW	22.662.226	90.648.905
Instellingssubsidie culturele basisinfrastructuur 2025-2028, prijspeil 2023	19.637.885	78.551.540
Instellingssubsidie Programma Werk aan Uitvoering 2025-2028, prijspeil 2023	901.941	3.607.765
Programma Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp 2025-2028 (OCW/BZK)	pm	pm
Projectsubsidie Programma Internationalisering Ontwerpsector 2025-2028 (OCW)	1.422.400	5.689.600
Overige subsidies / bijdragen		
Projectsubsidie Programma Internationalisering Ontwerpsector 2025-2028 (BZ/BHOS)	700.000	2.800.000
Totale subsidies/bijdragen	22.662.226	90.648.905
TOTALE BATEN	22.662.226	90.648.905

lasten

	gemiddelde jaarbegroting €	totaalbegroting 2025–2028 €
Apparaatskosten gefinancierd uit instellingssubsidie		
Personeelslasten	3.165.000	12.660.000
Lonen en salarissen	1.910.000	7.640.000
Sociale lasten	340.000	1.360.000
Pensioenpremie	155.000	620.000
Kosten inhuur	185.000	740.000
Overige personeelskosten	280.000	1.120.000
Kosten adviescommissies (incl. hoor/bezwaar)	295.000	1.180.000
Materiële lasten	593.685	2.374.740
Huisvestingskosten	250.000	1.000.000
Corporate communicatiekosten	100.000	400.000
Kantoorkosten	100.000	400.000
Afschrijvingskosten	145.000	580.000
Organisatiekosten	75.000	300.000
Accountants- en advieskosten	80.000	320.000
Doorbelasting naar programma's en projecten	-156.315	-625.260
Kosten programma WaU	901.941	3.607.765
Totale apparaatskosten gefinancierd uit instellingssubsidie	4.660.626	18.642.505

Activiteitenlasten

	gemiddelde jaarbegroting €	totaalbegroting 2025–2028 €
Lasten gefinancierd uit programma- en projectsubsidies		
Programma Internationaal Cultuurbeleid (OCW/BZ/BHOS)	2.122.400	8.489.600
Activiteitenlasten gefinancierd uit instellingssubsidie		
Subsidieverleningen	15.271.000	61.084.000
Subsidiehuis	12.650.000	50.600.000
Vormgeving	1.500.000	6.000.000
Architectuur	1.350.000	5.400.000
Digitale cultuur	1.350.000	5.400.000
Vierjarig 2025-2028	4.400.000	17.600.000
Activiteitenprogramma's (eenjarig en tweejarig)	1.850.000	7.400.000
Festivals	1.000.000	4.000.000
Immerse/Interact i.s.m. Filmfonds	700.000	2.800.000
Regeling Experiment	400.000	1.600.000
Eigentijds gebruik van ambachten	100.000	400.000
Programmahuus:	2.621.000	10.484.000
Talentontwikkeling	1.271.000	5.084.000
Fresh Perspectives	500.000	2.000.000
Vrij programmahuus	500.000	2.000.000
Platforms voor ontwerp en leren	350.000	1.400.000
Programma Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp 2025-2028 (OCW/BZK)	pm	pm
Overige activiteitenlasten	608.200	2.432.800
Subsidiehuis	308.200	1.232.800
Vormgeving	15.000	60.000
Architectuur	15.000	60.000
Digitale cultuur	15.000	60.000
Vierjarig 2025-2028	5.000	20.000
Activiteitenprogramma's (eenjarig en tweejarig)	10.000	40.000
Festivals	5.000	20.000
Immerse/Interact i.s.m. Filmfonds	10.000	40.000
Regeling Experiment	5.000	20.000
Prix de Rome	90.000	360.000
Discretionair budget	50.000	200.000
Overige activiteiten fondsbreed	88.200	352.800
Programmahuus:	300.000	1.200.000
Talentontwikkeling	240.000	960.000
Fresh Perspectives	10.000	40.000
Vrij programmahuus	50.000	200.000
Programma Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp 2025-2028 (OCW/BZK)	pm	pm
Totale activiteitenlasten	18.001.600	72.006.400
TOTALE LASTEN	22.662.226	90.648.905

‘De kunst van later’, een waarzegger voorspelt de financiële toekomst van zzp'ers in de culturele en creatieve sector, in het kader van Innovatielabs
Foto: Clara Gus

Doorzichtige sashimi uit 'Het Kweekvlees Kookboek'
Foto's: Next Nature

Bistro In Vitro-ijskar in Vondelpark

'Het Kweekvlees Kookboek'

Next Nature Kweekvlees binnenkort op het menu

Door culturele instellingen in de creatieve industrie langdurig te ondersteunen met hun meerjarig activiteitenprogramma's speelt het Stimuleringsfonds een belangrijke rol in het versterken van de culturele infrastructuur. Veel van deze instellingen werken interdisciplinair waarbij verbeeldingskracht een verbindende rol speelt. Professionals krijgen er de ruimte om te experimenteren. Bezoekers worden aangemoedigd om vragen te stellen, mee te denken en zo zelf een bijdrage te leveren aan een kritische benadering van actuele vraagstukken. De instellingen functioneren op die manier als een belangrijk platform dat complexe thematieken onderzoekt en toegankelijk maakt voor een breed publiek.

Een goed voorbeeld zijn de activiteiten van het Next Nature. Dit internationale netwerk van makers, denkers, opleiders en supporters onderzoekt sinds 2010 hoe onze leefomgeving verbonden raakt met technologie, zodanig dat we een nieuwe vorm van natuur ervaren. Het netwerk is, sinds in 2013 de eerste kweekvleeshamburger is gebakken, actief om de maatschappelijke discussie aan te jagen over de wenselijkheid van kweekvlees. In 2014 publiceerde Next Nature een kookboek met speculatieve kweekvleesgerechten – denk aan gebreid vlees en vleesverf – en het organiseerde een rondreizende *in vitro meat bar* die inmiddels is uitgegroeid tot de *Bistro In Vitro*, het eerste kweekvleesrestaurant in de wereld. Kweekvlees is nog erg duur en niet te koop, maar met hun prikkelende ontwerp- en onderzoekstrajecten stelt Next Nature de vraag wat de technologie van kweekvlees betekent voor nieuwe voedselproducten en eetculturen. Op die manier betrekken zij iedereen die is geïnteresseerd in het debat over onze toekomst, waarin biologie en technologie samensmelten.

nextnature.net

Spreadsoverzicht van 'Het Kweekvlees Kookboek'

Wandsculpturen door Ruben van der Scheer, in het kader van Open Oproep Professionalisering en praktijkverdieping

Afkortingen

AI	Artificial Intelligence
AIMS	Online systeem voor verwerking van subsidieaanvragen en verantwoording
AO/IC	Administratieve Organisatie en Interne Controle – van de interne werkprocessen en procedures in de organisatie
APK	Apparaatskosten – financiële norm overheid voor overheadskosten
ARO	Actieprogramma Ruimtelijk Ontwerp – vierjarig programma gefinancierd door BZK en OCW
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming – Europese privacywet voor zorgvuldige verwerking persoonsgegevens
ANBI	Algemeen Nut Beogende Instelling
BHOS	Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (onderdeel BZK)
BIS	Basis Infrastructuur – vierjarige regeling OCW voor culturele instellingen
BNA	Branchevereniging Nederlandse Architectenbureaus
BNO	Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers
BZK	Ministerie van Buitenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
BZ	Ministerie van Binnenlandse Zaken
CIIC	Creative Industries Immersive Impact Coalition: Groiefonds aanvraag vanuit CLICKNL
CLICKNL	Kennis- en innovatienetwerk Topsector creatieve industrie rijksoverheid
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive
CoLa	Stichting Coördinatie Lokale Architectuurinitiatieven
DEI	Diversiteit, gelijkheid en inclusie, waarbij de 'E' staat voor 'equity'
DDF	Dutch Design Foundation – stichting verantwoordelijk voor o.a. Dutch Design Week
EZ	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
HKU	Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
ICB	internationaal cultuurbeleid – beleidsprogramma van BZ en OCW
IPO	Interprovinciaal Overleg
KABK	Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten
KIAMV	Kennis en Innovatie Agenda Maatschappelijk Verdienvermogen
KUO	HBO-opleidingen Kunstonderwijs
LKCA	Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst
MT	Managementteam
NADD	Netwerk Archieven Design en Digitale Cultuur
NAPA	Nederlandse Audiovisuele Producenten Alliantie
NOVI	Nationale Omgevingsvisie
NWO	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
PACCT	Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst – netwerkorganisatie culturele sector t.b.v. versterking arbeidsmarkt
PONT	Programma Publieke Ontwerppraktijk
PvT	Personeelsvertegenwoordiging – in organisaties <50 medewerkers
RAOCCC	Regelingen aanvullende ondersteuning culturele/creatieve sector COVID-19
Regieorgaan SIA	Het Nationaal Regieorgaan Praktijkgericht Onderzoek SIA
RI&O	Risico-inventarisatie en -evaluatie – binnen de organisatie
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RvT	Raad van Toezicht
SCI	Stimuleringsfonds Creatieve Industrie
SEO	SEO Economisch Onderzoek, wetenschappelijk onderzoeksinstituut
SDG's	Sustainable Development Goals – duurzame ontwikkelingsdoelstellingen Verenigde Naties
TO	Programma Talentontwikkeling binnen het Stimuleringsfonds

Bijlage #1: Samenwerking rijkscultuurfondsen

Samenvatting

Inleiding

De zes rijkscultuurfondsen, het Filmfonds, Fonds voor Cultuurparticipatie, Fonds Podiumkunsten, Mondriaan Fonds, Nederlands Letterenfonds en Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, dragen zorg voor een belangrijk deel van het rijks-gesubsidieerde deel van de culturele en creatieve sector. Zij bedienen gezamenlijk een breed scala aan makers, andere zelfstandigen en instellingen in de culturele en creatieve sector. De fondsen zijn, vanuit hun inhoudelijke kennis van de cultuurpraktijk en hun relatieve afstand tot de politiek en het rijksbeleid, niet alleen deskundig uitvoerder, maar ook beleidsvoorbereider op hun disciplines. Het is hun opdracht de kennis over hun werkterreinen intensief te delen met onder meer het ministerie van OCW en de Raad voor Cultuur, en een bijdrage te leveren aan de integrale rijksvisie en beleids-ontwikkeling voor de kunsten. In 2021 is de vaste overleg-structuur tussen fondsen en het ministerie aangepast en geïntensiveerd. De fondsen verwachten dat dit de komende jaren aan de kennisdeling positief zal bijdragen.

De zes rijkscultuurfondsen

De strategische en beleidsmatige samenwerking tussen de zes rijkscultuurfondsen is inmiddels structureel ingebed. Ze houden elkaar goed op de hoogte van relevante ontwikkelingen en vinden elkaar op die terreinen en onderwerpen waar gezamenlijk optrekken zinvol en effectief is. Deze bijlage geeft uitdrukking aan die samenwerking en is terug te vinden in de beleidsplannen van de zes fondsen.

De zes rijkscultuurfondsen

Elke beleidsperiode worden de fondsen gevisiteerd door een onafhankelijke visitatiecommissie. De aanbevelingen van de visitatiecommissie 2023 zijn in de beleidsplannen verwerkt. Zo wijst de visitatiecommissie op het belang van het ondersteunen van interdisciplinaire aanvragers en voor de ontwikkeling van een gemeenschappelijk kader om de impact van het werk van de fondsen beter te onderzoeken.

De zes rijkscultuurfondsen

De fondsen hebben als taak actief in te spelen op ontwikkelingen binnen hun vakgebied, kunstengebied en in de samenleving. De open blik en de bereidheid voortdurend in ontwikkeling te zijn, sluiten daar bij aan. Waar verbeteringen mogelijk zijn, zullen de fondsen die toepassen, zodat ze op een vanzelfsprekende manier voor aanvragers van nu en later benaderbaar en relevant zijn.

De zes rijkscultuurfondsen

Zes fondsen: overleg, samenwerking en afstemming

Strategische samenwerking, regelingen en programma’s
Afgezien van de onderaan dit hoofdstuk beschreven lijst programma’s, regelingen en trajecten waarin wordt samengewerkt, is er structureel en nauw collegiaal overleg tussen uiteenlopende afdelingen en medewerkers van de zes fondsen. Zo spreken de directeuren elkaar zeswekelijks in een vast overleg over strategie en beleid. Verder hebben verschillende typen medewerkers van de fondsen geregeld overleg. En in het kader van de Europese privacywetgeving Algemene

De zes rijkscultuurfondsen

Verordening Gegevensbescherming (AVG) maken de fondsen gezamenlijk gebruik van een onafhankelijke functionaris gegevensbescherming (FG) die toezicht houdt op, en adviseert over de naleving van de verordening.

Verbetering dienstverlening in het kader van Werk aan Uitvoering

In 2022 werden de rijkscultuurfondsen gevraagd de beleidsdoelstellingen van het programma *Werk aan Uitvoering* (WaU) te volgen, gericht op de verbetering van publieke dienstverlening. Vergeleken met andere rijksgestuurde programma’s heeft dit programma een uitzonderlijk karakter. Enerzijds zijn er voor een ongewoon lange periode middelen beschikbaar (tot en met 2031). Anderzijds zijn de middelen primair bedoeld voor de versterking van overheidsorganisatie en dienstverlening.

Bij verschillende WaU-trajecten trekken de fondsen gezamenlijk op. Gedurende de looptijd van WaU bouwen de fondsen bijvoorbeeld gezamenlijk aan een curriculum met een breed trainingsaanbod, ontwikkeld voor of toegesneden op fondsmedewerkers, adviseurs en toezichthouders. Andere voorbeelden zijn trajecten gericht op uitwisseling van ervaringen en kennis op het gebied van ICT en een onderzoek naar het verbeteren van de dienstverlening voor interdisciplinair werkende aanvragers.

De zes rijkscultuurfondsen

Interdisciplinair

De zes rijkscultuurfondsen zetten in de periode 2025–2028 extra in op de toegankelijkheid van interdisciplinaire initiatieven. Ze willen zorgen dat aanvragen die discipline-overstijgend en inhoudelijk relevant zijn, nog beter voor een bijdrage in aanmerking komen.

De zes rijkscultuurfondsen

Vrijwel alle fondsen opereren zelf al veel langer interdisciplinair. Voor sommige fondsen, zoals Fonds voor Cultuurparticipatie en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie is dat zelfs in hun taakstelling verankerd, omdat zij een intrinsiek interdisciplinaire sector bedienen. Alle zes fondsen hebben specifieke regelingen voor innovatieve en vernieuwende projecten waarbinnen verbindingen met andere categorieën en disciplines worden aangemoedigd. Het aantal mogelijkheden voor ondersteuning van grensverleggende, vernieuwende, hybride of cross-disciplinaire projecten bij de fondsen werd de afgelopen jaren flink uitgebreid.

Voor aanvragers die opereren op het snijvlak van de werkterreinen van de fondsen stemmen de fondsen hun regelingen af en/of verwijzen zij naar elkaar door. In 2017 stelden de zes fondsen gezamenlijk een interdisciplinair aanspreekpunt in. Jaarlijks worden via dit loket zo’n 150 potentiële aanvragers naar het juiste loket geholpen.

De visitatiecommissie 2023 schrijft dat de inspanningen van de zes fondsen op interdisciplinariteit meer samenhang mogen krijgen: ‘Waar de fondsen eerder veelal ad hoc lijken te hebben gereageerd met de inrichting van gezamenlijke

regelingen, is het goed dat er nu eerst een grondige analyse wordt gemaakt die hopelijk zal leiden tot meer duurzame, structurele oplossingen. Ook voor disciplines en interdisciplinaire projecten die nu nog niet voorzien zijn.’

De zes rijkscultuurfondsen

Op specifieke deelterreinen is er aantoonbaar een behoefte onder makers om interdisciplinair te werken. Met het oog op een structurele aanpak bundelen de cultuurfondsen hun expertise en worden de gezamenlijke regelingen en activiteiten versterkt en verbreed om dit mogelijk te maken. Daarnaast laten drie rijkscultuurfondsen bij het schrijven van dit beleidsplan gericht onderzoeken hoe zij interdisciplinaire initiatieven nog beter van dienst kunnen zijn. De drie andere fondsen hebben hun interdisciplinaire regelingen al per 2024 uitgebreid. De ervaringen van het interdisciplinair aanspreekpunt worden daarin meegenomen. Welke relevante initiatieven komen nu nog onvoldoende op de radar van de fondsen? Wat zijn specifieke behoeften van aanvragers en mogelijke oplossingen? Uitgangspunt is dat deze verkenning, en de uitbreiding van activiteiten, kennis en verbintenissen opleveren die bijdragen aan een gerichte, bredere samenwerking tussen de zes fondsen. Doel is een duurzame, structurele oplossing, waarbij flexibel ingespeeld kan worden op nieuwe ontwikkelingen en de creatieve ruimte van makers. Daarnaast verdient ook de informatievoorziening over mogelijkheden voor interdisciplinaire initiatieven aandacht.

De zes rijkscultuurfondsen

Caribisch deel van het Koninkrijk

Betere toegankelijkheid van de regelingen en communicatie van de zes fondsen voor mogelijke aanvragers uit het Caribisch deel van het Koninkrijk blijft in de periode 2025–2028 een centraal doel van de zes cultuurfondsen. De regelingen van de rijkscultuurfondsen staan voor het overgrote deel al langer open voor aanvragers uit het Koninkrijk der Nederlanden. In de periode 2025–2028 willen de zes rijkscultuurfondsen extra aandacht geven aan het verbeteren van de toegankelijkheid van de activiteiten en regelingen voor aanvragers uit dat deel van het koninkrijk. In het algemeen blijkt de bekendheid met de mogelijkheden van de fondsen namelijk nog te laag en sluiten de regelingen in de praktijk niet optimaal aan op de omstandigheden van aanvragers.

De zes rijkscultuurfondsen

De fondsen werken daarom aan een beter toegesneden communicatie. Een digitaal platform moet de mogelijkheden van de fondsen op een simpele manier toegankelijker maken. Daarnaast zetten de fondsen in op een coördinator die kan bijdragen aan wederzijdse kennisuitwisseling. Daarbij maken de fondsen gebruik van de kennis en ervaring die is opgedaan door het zogeheten *Verbindingsloket Caribisch gebied*, een samenwerking met het Prins Bernhard Cultuurfonds Caribisch Gebied (PBCCG). Deze stappen zetten de fondsen naast hun eigen fondsstrategie: ieder fonds verzorgt ook op de eigen sector toegespitste mogelijkheden op de zes eilanden, die aansluiten bij de behoeften van verschillende doelgroepen van de fondsen.

De zes rijkscultuurfondsen

Spreiding over Nederland

De zes fondsen werken in de periode 2025–2028 zowel gezamenlijk als individueel aan het verder verbeteren van de spreiding van aanbod, representatie van alle landsdelen

De zes rijkscultuurfondsen

De zes rijkscultuurfondsen

en mogelijkheden voor makers, instellingen en publiek door het hele land. Zij doen dat vanuit de overtuiging dat er in alle delen van het land voor iedereen toegang tot kunst, cultuur, educatie en erfgoed mogelijk moet zijn.

De zes rijkscultuurfondsen

Spreiding is voor de zes fondsen geen statisch gegeven. De politieke context, maar ook de culturele en creatieve sector zelf veranderden de afgelopen tijd flink. In de periode 2025–2028 willen de zes fondsen daarom individueel, maar ook gezamenlijk verder inzetten op het gesprek met overheden, instellingen en makers over de vraag hoe zij nog beter kunnen aansluiten op de lokale context, bijvoorbeeld door meer rekening te houden met factoren als de bevolkingsdichtheid en de logistieke culturele infrastructuur. De inzet van de fondsen is daarbij gericht op betere afstemming, samenwerken waar dat kan en een intensievere uitwisseling van relevante ontwikkelingen.

De zes rijkscultuurfondsen

Wat betreft hun gezamenlijke gesprek met overheden, zetten de fondsen in op brede afstemming van hun rol binnen het cultuurstelsel. Doel is betere aansluiting van het beleid van de fondsen op andere overheden en vice versa. Ook individueel willen de fondsen de komende beleidsperiode hun zichtbaarheid in het hele land vergroten en de aanvragers die tot nu toe minder lijken aangesloten bij de mogelijkheden van de fondsen beter bereiken. Wat daarvoor nodig is, verschilt per fonds, omdat de sectoren die de fondsen bedienen elk specifieke typen partijen en infrastructuur kennen. Ook verschilt de opdracht van het ministerie van OCW op het gebied van geografische spreiding per fonds. Voor het Fonds voor Cultuurparticipatie is een sterke spreiding van activiteiten bijvoorbeeld vanzelfsprekend.

De zes rijkscultuurfondsen

Internationaal

Zoals vastgelegd in het *Beleidskader internationaal cultuurbeleid 2025–2028* zijn duurzame samenwerking, uitwisseling en zichtbaarheid van de Nederlandse culturele sector in het buitenland centrale doelen van het internationaal cultuurbeleid. Voor de zes rijkscultuurfondsen geldt dat zij, gestoeld op deze doelen, ieder een eigen beleid voeren.

De zes rijkscultuurfondsen

Gezamenlijke ambities op het gebied van internationalisering geven de fondsen de komende periode, net als de afgelopen jaren, vorm met interdisciplinaire residenties en een aantal gezamenlijke programma’s.

De zes rijkscultuurfondsen

De inzet en ondersteuning van Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland is wat de fondsen betreft essentieel. Ook hechten de fondsen een groot belang aan een vruchtbare samenwerking met DutchCulture op basis van een heldere afstemming en rolverdeling. Samen met DutchCulture zullen de fondsen zich inspannen om die samenwerking de komende periode verder te optimaliseren.

De zes rijkscultuurfondsen

Impact en effectmeting

De zes rijkscultuurfondsen hebben ieder al jaren een op de eigen sector toegesneden instrumentarium om de resultaten en effecten van de bijdragen, programma’s en activiteiten in kaart te brengen: welk effect hebben de projecten, subsidies en overige inspanningen op het realiseren van de aan de mis-

sie van de organisatie verbonden doelstellingen? De visitatiecommissie 2023 beveelt de fondsen aan te blijven werken aan de impactmeting, maar daarbij de definitie te concretiseren. Om aan deze aanbeveling tegemoet te kunnen komen, gaan de fondsen op deze plek graag in op de term impact. Impact zien de fondsen als het geheel van effecten na output. De fondsen willen de komende periode sterker samen optrekken om de zogeheten outcome(s) van hun activiteiten inzichtelijker te maken, door onderling kennis uit te wisselen over impactonderzoek en een meer gezamenlijk gedragen instrumentarium op te zetten. Het inzichtelijk maken van die outcome(s) betekent het onderzoeken van alle veranderingen of effecten die de bijdragen van de fondsen veroorzaken, voorbij de directe resultaten. Vaak in eerste instantie bij ondersteunde aanvragers en vervolgens bij hun publiek, partners, peers, collega's, deelnemers, kopers, enzovoorts. Door deze outcome(s) op een gestructureerde manier inzichtelijker te maken, krijgen de fondsen niet alleen zicht op de werking van de regelingen. Het zal, zoals de visitatiecommissie 2023 aangeeft, ook helpen zowel aanvragers als andere stakeholders duidelijkheid te bieden over de toegevoegde waarde van een fonds, en inzicht geven in hoe verschillende activiteiten de missie en visie van de fondsen onderbouwen.

Andere gezamenlijke thema's

- Fair Practice, D&I, Mores**
 Het toepassen van de verschillende codes in de volle breedte wordt door alle fondsen onderschreven en gestimuleerd. De fondsen zijn allereerst nauw betrokken bij de ontwikkelingen in de sector op het gebied van versterken van de culturele arbeidsmarkt. Er is strategisch overleg met Kunsten '92, hoeder van de *Fair Practice Code*, en met Platform ACCT. De fondsen zijn betrokken bij initiatieven als FairPACCT en andere pilots en onderzoeken. Enerzijds zijn de fondsen een bron van kennis, omdat ze hun sector overzien. Anderzijds spelen de fondsen als financier een belangrijke rol in het mogelijk maken van fair practice. Op het gebied van de Code Diversiteit & Inclusie willen de fondsen op verschillende manieren samen op blijven

trekken met het LKCA, dat de code onder de hoede heeft. Zo nemen de fondsen deel aan de adviesgroep van de code, en dragen de fondsen gezamenlijk bij aan de zogeheten *&Awards*. Dat is een jaarlijkse prijsuitreiking tijdens het *Event Code D&I* voor zowel een project als een persoon die zich bijzonder hebben ingezet voor een meer inclusieve cultuursector.

- In de periode 2020-2024 droegen de fondsen jaarlijks bij aan *Mores.online*, het meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag, om zo continuering van het meldpunt mogelijk te maken. Ook hebben de fondsen zich hard gemaakt voor een uitbreiding van het domein van het meldpunt, dat zich oorspronkelijk uitsluitend richtte op de sectoren film/av en podiumkunsten, maar nu ook de andere culturele disciplines vertegenwoordigt. In 2023 heeft het ministerie van OCW aangegeven de komende jaren voor de continuïteit van *Mores.online* te zullen zorgen.
- Duurzaamheid**
 In de beleidskaders 2025–2028 van de fondsen staat het onderwerp duurzaamheid voor het eerst genoemd als aandachtspunt. De staatssecretaris kondigde aan met de fondsen te willen verkennen hoe duurzaamheid kan worden geïmplementeerd in de subsidieregelingen. De zes rijkscultuurfondsen ontwikkelen ieder een op de eigen sector toegespitst beleid voor hun aanvragers en eigen bedrijfsvoering. Zij zijn daarnaast gevraagd zich gezamenlijk in te zetten voor een cultuurbrede inventarisatie van de voetafdruk van meerjarig ondersteunde instellingen, geïnitieerd door het ministerie van OCW. De ontwikkeling van een aantal gemeenschappelijke pilots in de periode 2025–2028 ligt voor de hand.
- Digitale transformatie**
 Ook het thema Digitale transformatie stond voor het eerst in de beleidskaders 2025–2028 genoemd. De fondsen spannen zich op verzoek van de staatssecretaris in ieder geval in om in kaart te brengen welke digitale strategieën de meerjarig ondersteunde instellingen hebben.

Samenwerkende fondsen	Samenwerking / regeling	Beschrijving
Alle zes cultuurfondsen	Aanspreekpunt interdisciplinaire aanvragen	Gezamenlijk aanspreekpunt voor (potentiële) aanvragers van projecten die meerdere cultuurgebieden combineren en projecten die een duidelijke maatschappelijke component hebben.
Alle zes cultuurfondsen	Johannes Vermeer Prijs	De staatsprijs is bestemd voor een opmerkelijk getalenteerde, actief werkende kunstenaar die in Nederland geboren en/of werkzaam is, en heeft als doel een verdiepende impuls te geven aan de artistieke praktijk van de laureaat. Het Mondriaan Fonds is penvoerder.
Alle zes cultuurfondsen en het Prins Bernhard Cultuurfonds Caribisch Gebied	Verbindingsloket voor vergroting bereik Caribisch deel Koninkrijk	Samen met het PBCCG stelden de fondsen een extra aanspreekpunt open voor het Nederlands Caribisch gebied. Penvoerder namens de fondsen is het Mondriaan Fonds.
Fonds Podiumkunsten en Nederlands Letterenfonds	Werkbijdrage theatertekst	Gezamenlijke werkbijdrage voor theatertekst met het doel de kwaliteit, diversiteit en ontwikkeling van het Nederlands theaterrepertoire te stimuleren.

Fonds Podiumkunsten en Nederlands Letterenfonds (i.s.m. Literatuur Vlaanderen, Lira en Sabam)	Toneelschrijfprijs	Heeft als doel de Nederlandstalige toneelschrijfkunst en de opvoering van Nederlandstalig toneelwerk onder de aandacht te brengen en te stimuleren. De prijs wordt uitgereikt aan de auteur van het beste oorspronkelijk Nederlandstalig toneelwerk.
Fonds Podiumkunsten t.b.v. alle sectoren	Slecht Weer Fonds	Revolverend fonds waaruit festivalorganisaties die een tekort hebben opgelopen als gevolg van onvoorziene omstandigheden een bijdrage kunnen krijgen. Het staat open voor festivals uit alle sectoren.
Nederlands Filmfonds en Mondriaan Fonds	De Verbeelding	Films (speelfilmlengte) op het snijvlak van beeldende kunst en cinematografie, gemaakt in een samenwerking tussen kunstenaars en producenten.
Nederlands Filmfonds en Nederlands Letterenfonds	Books on Screen	Organisatie internationale netwerkbijeenkomsten voor filmproducenten en rechtenmanagers van literaire uitgeverijen.
Nederlands Filmfonds, Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Nederlands Letterenfonds	Immerse\Interact	Met het samenwerkingsproject Immerse\Interact stimuleren het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, het Nederlands Filmfonds en per 2025 ook het Nederlands Letterenfonds projecten binnen het interdisciplinaire medialandschap, waarbij projecten op het vlak van digital storytelling en de inzet van interactieve of immersive media centraal staan. Voor de nieuwe beleidsperiode wordt de regeling verder uitgebouwd met een distributie- en presentatieregeling. Tevens wordt in samenwerking met het Letterenfonds eens in de twee jaar ruimte gegeven aan een aanvraagronde voor interdisciplinaire aanvragen die verweven zijn met het literatuu domein.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds	Voorlichting talent binnen en buiten het kunstvakonderwijs (<i>Get a Grant</i>)	De fondsen geven gezamenlijk voorlichting over onder andere talentontwikkeling en regelingen. Dit gebeurt binnen en buiten het kunstvakonderwijs.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds	Residency Arita/ Japan	Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Mondriaan Fonds bieden sinds 2016 gezamenlijk twee residency-perioden aan in de Japanse keramiekregio Saga. De werkperiode in Japan biedt aan veelbelovende kunstenaars en ontwerpers de ruimte om onderzoek te doen op artistiek en technisch gebied en hun eigen werk te ontwikkelen. Een belangrijk uitgangspunt van deze residency is om speciale technieken te leren binnen de oudste keramische industrie van Japan en deze in het eigen werk toe te passen.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Fonds Podiumkunsten, Filmfonds, Nederlands Letterenfonds en Mondriaan Fonds	Residency Van Doesburghuis	De fondsen bieden sinds 2017 via open oproepen gezamenlijk een residency aan in het Van Doesburghuis in Meudon-Val-Fleury/Parijs waar professionele makers hun artistieke praktijk verder kunnen ontwikkelen. Gezien de doelgroep van professionele makers, neemt het Fonds Cultuurparticipatie geen deel.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Mondriaan Fonds, Fonds voor Cultuurparticipatie	Stimuleren Eigentijds gebruik ambachten	Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds hebben in 2020 een open oproep ontwikkeld voor ontwerpers en beeldend kunstenaars om een samenwerking aan te gaan met één of meerdere ambachtlieden en zo eigentijds gebruik van ambachten te stimuleren. Het Fonds voor Cultuurparticipatie zet in op eigentijdse beoefening en het borgen van onder andere ambachtelijke kennis en vaardigheden via de regeling Immaterieel erfgoed. De samenwerking krijgt in 2023 een vervolg.

The Nightmare Disorder op 'Stimuleringsfonds presents talent' tijdens de Dutch Design Week 2023
Foto: Clara Gus

**stimuleringsfonds
creatieve industrie**

**vormgeving
architectuur
digitale cultuur**

**p.o. box 29066
3001 gb rotterdam**

**groothandelsgebouw
ingang c, 5e etage
weena 723, rotterdam**

**+31 (0)10 436 16 00
info@stimuleringsfonds.nl
www.stimuleringsfonds.nl**

